

Decentralizacija pedagoškega raziskovalnega dela v Sloveniji

Redna letna skupščina Pedagoškega društva LRS

Dne 14. marca je bila v prostorih učiteljskega učiteljskega redna letna skupščina Pedagoškega društva, ki so se jo vse drugi delegati udeležili tudi vse podružnice, ki že delujejo v posameznih centrih. Na dnevnem redu so bila predložena dva izrednega odnosa, sprememba pravil in volitve novega odbora. Občni zbor, ki je imel obenem značaj delovne konferenčne, je vodil tov. Winkler. Kot prva je poročala o delu odbora predsednica tov. Marica Dekleva-Modičeva.

Predsedniško poročilo

Zadnja letna skupščina je naložila novemu odboru nove naloge. Če se vprašamo, kako smo jih izvedli, naš odgovor ne more biti zadovoljiv.

Članek dr. Vlada Schmidta o induktivni metodi bi naj bil napotek za organizirano kolektivno raziskovalno delo predvsem pri analizi problemov, ki so nastali v zvezi z uvedbo učnega predmeta moralni pouk. Delo na tem področju si je namreč PDLRS izbralo kot osrednje delo v sestavi programa ZPD Jugoslavije.

Kako smo rešili to nalogo? Tovariš dr. Schmidt je skušal zajeti v to delo čim več predavateljev moralnega pouka na nižjih gimnazijah. Številni javljivi predavatelji so se tudi na to delo zelo razveseljevali. Javilo se je 96 šolnikov. Toda od tega lepega števila so le štirje tovariši odgovorili na stavljena vprašanja, pa tudi ti ne z neko posebno prizadetostjo. Tudi ni iz sreče tih 96 ljudi prišla nikakršna iniciativa po osebnem kontaktu ali po organiziranem študiju ali diskusiji.

Tovariš Schmidt je sicer na skupščini zaključil svoj prednos s to besedilo: »... da se ugotovi, da je to delo s tam, da je podaril, da bo ostala improvizacija vse do tle, dokler ne bomo imeli v Sloveniji pedagoškega inštituta, ki bi ga vodil. To, da je imel prav, priča sicer o njegovem realnem gledanju na teren, istočasno pa je to dejstvo kaj slabo spričevalo za našo organizirano društveno zmožljivost na eni in za poklicno zavest posameznikov na drugi strani.

Kolektivno delo na tem področju pa vsakakor predstavlja anketa o dosedanjih izkušnjah pri moralnem pouku, ki jo je izvedel mariborski PD, o čemer bo moralna SP v izdani študiju spregovorila. Brez dvoma so diskusije, ki jih je za posredovanje moralnega pouka oziroma etike priredil PDLRS oziroma Maribor, Kopru in Ljubljani, ta problem osvetlile. Tri-dnevni seminar za predavatelje etike na srednjih šolah je pomenil prvi korak v teoretično in znanstveno obdelavo problemov etike v sklopu dialektičnega materializma. Material iz tega seminarja, žal, ne ves, je bil objavljen v zadnji številki SP. Čeprav so teoretični članki potrebni za pravilno pojmovanje morale in etike, in čeprav referati in članki ohranjajo svoje veljavo, je seveda ob ukinjv tega predmeta v srednjih šolah pomen brošure manjši.

Osebo bi želela, (ob ukinjv tega predmeta), nekoliko več argumentacije in ne samo sklepa na SPK. Ne morem se namreč znebiti vtisa, da pomeni ta akt kapitulativno in strah pred naporom za formulacijo našega materialističnega koncepta etike.

Diskusije in ugotovitve v zvezi z moralnim poukom so pokazale veliko potrebo po poznanju psihologije, ki je naš osnovnošolski učitelj v srednjišolski učitelj vse premalo upošteva. Da je to vrzel, oziroma potrebo odkril prav novi predmet, je dokaz, da se ostali predmeti le zaradi svoje izvozne poti uveljavljajo, ne pa zaradi osebno premljenega pravilnega posredovanja, kajti poznavanje psihologije je nujno pri celotnem šolskem delu in ne le tam, kjer so težave zaradi predmeta.

Naše delo torej ob osrednji nalogi ni bilo brez vsakega hanka, bilo je celo obsežno, toda kakršnekoli globlje analize o njej ne moremo dati.

Druge izrazilo poudarjeno težnjo lanske skupščine izražati zahteva po kolektivnem delu. Mislim, da se v tej smeri delo ni bistveno spremenilo. Se vedno nismo uspeli povezati napov kolektivno delo enega problema. Kot rečeno, je v tej

smeri uspeh dosežen pri mariborskih pedagogih v pogledu ankete o moralni pouku in pri anketi o splošno izobraževalnem šolstvu. Tudi novomeško PD je preko ankete obdelalo temo o alkoholizmu in preobremenjenosti učencev. V nekem smislu je plod kolektivnega razmišljanja tudi zadnja številka SP o etiki, čeprav ta kolektivni ni sestavni del PD.

Dejavnost podružnic

PD LRS je skušalo v dobi od zadnje skupščine do danes razviti pedagoško dejavnost v mnogih novih krajih in brez dvoma, je uspelo v toliko, da danes že lahko govorimo o pedagoških društvih v teh krajih in da danes je lahko predložimo skupščini pravila, po katerih bi bilo PD LRS le zveza PD v Sloveniji in po katerih bi bili odborniki te zveze istočasno člani PD svojega kraja.

Najmojnejše v sklopu PD Slovenije je vsakakor PD v Mariboru, ki je že na lanski skupščini tvorilo podružnico PD LRS. Iz poročila o delu tega društva je razvidno sledeče:

Pedagoško znanstveno delo se je vršilo prvenstveno individualno, razen pri anketi o izkušnjah pri moralnem pouku in pri anketi o splošno izobraževalnem šolstvu.

Publičnost delo je našlo izražanja v pedagoških in drugih revijah. V knjižnici za starše so objavili eno brošuro, tri pa so že pripravljene za tisk.

Organizirali so tečaje za učitelje pripravnike in na njih predavali. Predavali so tudi izven Maribora. Organizirali so ciklus predavanj iz didaktike za učitelje osnovnih šol. Posejali so okoliščine. Vzpostavili so stike z naprednimi avstrijskimi pedagozi.

Delo na področju izboljšanja družinske vzgoje so uspešno nadaljevali s tečajem v centru in okolišč.

Izredno živahnost je razvilo tudi ljubljansko PD, ki pa je bilo ustanovljeno šele 21. XI. 1953. Uspešno se je zavezlo za vzgojno posvetovalnico in na sestanku za to ustanovo so se pokazale tudi različne in pomembne pedagoške oziroma psihološke, o čemer bo začela diskusijo letošnja prva številka SP.

Tesno se je povezalo s centralno ljudsko univerzo in njegovi člani so predavali o pedagoški problematiki in Ljubljani in izven nje.

V tesni povezavi z Učiteljskim društvom načrtno zbirajo metodski in didaktični izkušnje, kar bodo obdelali in publicirali.

Povezali so se s psihološkim inštitutom, ki bo učitelstvo uvedel v pravilno opazovanje otroka. Pri tem delu so seveda sodelovali tudi ljubljanski člani plenuma in izvršnega odbora PD LRS.

Če ugotovljamo delo posameznih članov ljubljanskega PD, lahko ugotovimo, da je vsak zase prispeval pedagoški dejavnosti. Predavali so in publicirali v pedagoškem in dnevnem tisku. Društvo ima velik možnost rasti, če bo le materialno dovolj podprto.

Pedagoško delo v Novem mestu stej ko prve plodne rezultate svoje dejavnosti. Izdali so Andolskovo brošuro »Jasna pota našim mladim!«, ki bi pa vsakakor moralna biti ocenjena prav s pedagoške strani. Obdelali so temo o alkoholizmu in preobremenjenosti učencev. Sodelovali so pri predlogih za učne načrte osnovnih šol.

Pedagoški aktiv v Celju ima že tudi vse pogoje za ustanovitev društva. Aktiv šteje 19 članov. Proučuje probleme vaje inšitute. Sodelujejo pri vzgojnih predavanjih LU. Tedensko pijejo o vzgojnih problemih v Savinjskem vestniku.

12. februarja 1954 je bil ustanovni občni zbor PD v Kranju, ki je pokazal velik interes za pedagoško dejavnost.

Aktiv pedagoškega društva Jesenice ima že vse pogoje za ustanovitev društva. Njihovo trenutno delo je študij okolja in sociološke uestroja družin učencev.

Murska Sobota, Tolmin, Ptuj imajo za tako dejavnost prav iste pogoje, le da so vse doslej pokazali premalo volje.

V primerjavi z lanskim letom lahko torej ugotovimo, da društveno življenje decentralizirano na kraje nudi več mož-

nosti za delo in da bo odboru ZPD LRS delo lažje, le da ne bomo smeli nikoli pozabiti, da veljajo napore posameznih društev vsej Sloveniji in ne le posameznim krajem. V tej smeri doslej naša zavest ni bila dovolj razvita in je bila koordinacija našega dela nezadostna. Celo pri živem Mariboru ni bilo opaziti želje po krepkejši povezavi z matičnim društvom in po uveljavljanju v merilu Slovenije.

O delu sekcij PD LRS prav za prav ne moremo govoriti. Če je že na lanski predsednikovo poročilo o delu sekcij pokazalo bolj individualno delo kot pa napor celotne sekcije, potem za letošnje delo to še celo velja. Sekcije se v glavnem niso sestajale, pač pa so pojedini člani na posameznih področjih vidno izstopali, publicirali in predavali.

Kot je razvidno iz poročila, so posamezna društva razpravljala o učnih načrtih za osnovno in srednjo šolo. Voljo po takem sodelovanju je pokazalo tudi PD LRS. Problem obsega in razporeditve učne snovi je namreč študijsko delo, ki ne bi smelo iti mimo pedagoške teorije in pedagoške prakse. Vendar so se spremembe v naših učnih načrtih izvršile le s škrajami brez smisla za mero in vsebino. Mislim, da bodo rezultati takega načina kmalu vidni in bojim se, da ne bodo v korist našega šolstva.

Bojazen pred daljšo pripravo in pred daljšim delom za smiselno reorganizacijo ali reformo je očitna. Pogum za trenutna reševanja pa je prevelik in ne ravno koristen.

Vsekakor bi ne bilo škodljivo, če bi se pri takih ukrepih upoštevali tudi pedagozi. In šele takrat, če bi ti ne mogli dati utemeljenih predlogov, bi bilo upravičeno odkloniti njihovo sodelovanje. Sicer pa mislim, da smo društvo, ki marsikaj publicira in marsikaj pove, za kar se pa prosvetna oblast ne meni dovolj.

V Mariboru je drugače. Tam je mnogokrat MLO inicator za delo PD in obratno.

PD LRS je v tem letu prvič dobilo svoje prostore v bivši Kazini, kjer je tudi odprlo svojo knjižnico. Vendar se je iz teh ugodnih prostorov moralo izseliti in sedanjih prostori ne ustrezajo. Za knjižnico lahko rečemo, da je zastarela in ne odgovarja potrebam naprednega pedagoga tako teoretično kot praktično. Morda bo v tem proračunskem letu več možnosti za nakup knjiž.

Javnost, tisk

Dognanja, vprašanja in študije iz naše pedagoške problematike najdejo najvidnejši izraz v tisku.

Zanimanje za šolstvo in vzgojne probleme med široko javnostjo je izredno veliko in se naše dnevno časopisje vse bolj ukvarja s temi vprašanji, čeprav ne spelle ponavadi problema do konca.

Posebno mesto ima pri tem naš pedagoški tisk, ki bi moral vsem tistim, ki se ukvarjajo z vzgojo, dati odgovore na neštetna vprašanja iz tega področja.

Kako je z našo SP in s publikacijami, ki jih nameravamo ob njej izdati?

Lanska skupščina je kritizirala SP predvsem v tem, da so člani premalo praktično uporabni, da je revija premalo pestra in da učiteljem premalo nudi. Ali je v tem pogledu letošnji letnik boljši?

Lanski letnik je pričel 37 sestavkov, pri katerih je sodelovalo 26 tovarišev. Neposredno je osnovnošolske probleme obravnavalo 7 člankov. Letošnji letnik vsebuje 33 sestavkov plus 19 kratkih poročil pod rubriko »Doma in v svetu«. Pri tem je sodelovalo 33 tovarišev. Številna primerjava kaže torej rahel dvig. Toda le 6 člankov je bilo neposredno namenjenih osnovni šoli. Ena cela številka t. j. zadnja, je bila ključno teoretična. Problematika osnovne šole se torej še vedno nismo dovolj posvetili.

Naše priprave za izdajanje publikacij so takorekoč dokončane. Pri izbiri publikacij smo se, kot je razvidno iz programa, ozirali na potrebe osnovnih šol.

Prvi in sicer temeljni korak za pedagoški tisk je storjen,

vendar vstaja ob njem materialni problemi.

Za razdobje od zadnjega obnove zbor je bistveno povečanje interesa javnosti pa tudi političnih in oblastvenih organov za vsebinska in organizacijska vprašanja šolstva.

Pri komisiji za reformo šolstva so sodelovali tudi pedagozi. Vendar smo tudi tu ugotovili, da je vrsta pedagoških in psiholoških vprašanj še nerешeni in da ni organa, ki bi se z njimi stalno in sistematično ukvarjal. Zato se bojim, da rezultati komisije ne bodo dovolj dokumentirani in dognani. To z vse ostrico postavlja na dnevi red vprašanje pedagoškega inštituta in novi odbor naj bi se za to institucijo posebno zavzel in nudi s strani pedagogov vso pomoč.

Pedagozi so letos (v zadnjem hipu povabljeni) sodelovali z arhitekti in zdravniki pri posvetovanju in razstavi o novi šoli, ki je odprla nove probleme, žal večkrat bolj pod vplivom zahodnih eksperimentov kot pa iz naše lastne socialistične stvarnosti. Slabosti in uspehi na pedagoškem področju — zlasti veliki javni interes za te probleme — dokazujejo potrebo po pedagoškem inštitutu, ki naj jih študijsko obnavna.

Preteklo obdobje je v organizacijskem smislu doseglo nekaj uspehov — prostor, knjižnica, priprava publikacij, izdatniška podpora SPK in podpora gospodarskega sveta. Najvažnejši uspehi pa je bilo pedagoško društvo kot tako zastopano tudi v Svetu za prosveto in kulturo.

Po poročilu predsednice sta poročala še tovariša Tomšič in Winkler o stanju blažene in o tisku Pedagoškega društva. Iz teh poročil povzamemo, da živo društvo zgolj od subvencij, da ima Sodobna pedagogika sedaj 3000 naročnikov, da stane za-ložbo vsak izvod Sodobne pedagogike (ena številka) din 82,

Kaj pa subjektivne ovire? Te pa nedvomno obstajajo. Ena najpogostejših, zlasti pri mlajših, je strah pred »blamažo«. Univ. prof. Peterlin je zapisal pred leti v svojih vtisih o znanstvenem življenju v Ameriki, da tam takega strahu sploh ne poznajo. Pri nas pa je tega nezdravega strahu vse preveč. Ko liko je pri nas fakultetno obraženih ljudi, ki se samo vzvišeno smehljajo in pomembno mrmrajo, ko se v svoji nedotakljivi avtoritativnosti skrbno čuvajo vsake »zmotne« trditve v strahu, da se ne bi — blamirali!

Če se pa najde nekdo, ki verjame, da je pri nas polemika zaželena in je pripravljen sprejeti tudi javno kritiko, menim, da bi bilo vendarle pošteno, če bi takemu privoščili ali — blamažo (ki je najboljšje in najzaneslivejšje zdravilo za zelenec, ki hlajajo po našem, čemur niso dorasli) ali pa — priznanje.

Vsak uredniški odbor ima, ko ocenjuje prispevke, naslednje možnosti:

1. Če nakvasj nekdo kup nemurnosti in si pri tem še pubertetniško domišljaje, da je odkril Ameriko, mu naj to uredniški odbor neusmiljeno pove — seveda z argumenti! (Primerljaj članek: Pomenek z bralcij in sodelavci »Sodobne pedagogike« — SP 1950 (152—156).

2. Če je argumentirano, vendar pa ne dovolj, da bi jo mogli objaviti, naj bi uredništvo vrnilo piscu članek s podrobnimi pripombami. V takih primerih bi se ne smelo zgoditi, da mora nekdo čakati na oceno razprave leto dni ali pa se dije, potem pa prejeti stereotipen odgovor: »Po mnenju redakcije bi bilo treba članek še močno popraviti, zato ga vračamo.« Ne tako šablonsko in lakonično, spoštovani uredniški odbor, to zna vsak, pač pa: kje popraviti, kaj popraviti in zakaj popraviti!

3. Če pisec zastopa trditve, ki so sporno argumentirane, je tak prispevek najidealnejši uvod v polemiko, ki bi jo naj uredništvo eventualno tudi kot tako označilo, da reši svojo kožo, če gre sploh zanjo.

Če se bežno ozremo na našo konkretno področje, na povojno pedagoško teorijo, moramo ugotoviti, da bi bile zelo potrebne polemike. Gre na primer za Masšaj je večji del njihovih zbirk shranjen v depojih. Zato pa naj bi občane razstave prikazovalne gradivo, ki sicer ni razstavljeno. Stori! bi krivico našim pedagoškim delavcem, če bi jim jmurkar na splošno odtali nezanimanje za muzeje. Saj je šolska mladina itak najštevilnejši in najpogostejši obiskovalec. Hočemo le poudariti, da je treba obisk muzejev pripraviti tako, da bo mladina imela trajno korist od tega in da bo v veseljem prihajala tudi še potem, ko bo zapustila šolo. Pri sestavi podrobnih učnih načrtov bi moral šolski učitelj upoštevat razstavne zbirke v muzejih in spomenike

(Nadaljevanje na 3. strani)

da je v nekaterih okrajih slabo organizirano pobiranje naročnin (z nad 60 % so v zaostanku okrajji Ptuj, Ljubljana-okolica, Maribor-okolica, Murska Sobota, Krško). Uprava se je sedaj odločila, da ustavi revijo vsakomur, ki bo za več ko tri mesece v zaostanku. Med naročniki je 70 % iz vrst osnovnošolskega učiteljsva. Med prvimi okrajji, ki je zaključil zbiranje naročnikov za letošnje publikacije je Slovenji Gradec.

DEBATA, ki je bila sicer zelo živahna, je pustila nekatere pereče in izrazite pedagoške probleme povsem ob strani.

Tovariša Kopriva in Čopišta načela vprašanje organizacije kritike šolskih učbenikov. Skrb zanjo bi moralo prevzeti PD. Ugotovljeno je, da učnih neuspehov niso krivil toliko predmetniki in preobremenjeni učni načrti, kolikor učne knjige, ki so skoraj brez izjeme preobširne in niso prilagodene učencu. Zelo obsežna debata se je nato razvila okoli Pedagoškega inštituta. Dr. Schmidt je mnenja, da takega inštituta brez stalnega in močnega kadra zunanjih sodelavcev, ki delajo v praksi na terenu, ne more biti. Ker pa vrši raziskovalno prakso lahko samo tisti, ki pozna teorijo, bi kazalo študiju praktikumov poslati za štiri leta na univerzo, od koder bi se po končanem študiju zopet vračali na svoja službena mesta. Prav tako se je razvila obsežna debata ob vprašanju vpisa absolventov učiteljskega in filozofskega in prirodoslovnematematične fakultete. Skoraj soglasno je bilo mnenje, da mogoče ne gre odpirati vseh skupin, da pa je povsem zgrešena praksa dekanata filozofske fakultete, ki ne dopušta absolutov učiteljske povezave psihologije s še enim predmetom, ki s se skupini predvideni, razen s pedagoško. Plenum je bil mnenja, da je povezava s šolnim predmetom (z živim jezikom, zgodovino, geografijo itd.) celo nujna, ker psihologija ne more vselj nekje v zraku, ampak jo je kakor filozofijo ali

pedagoško treba fundirati na temeljitom poznavanju vsaj še enega strokovnega predmeta. Sličen je problem tudi na glasbeno - zgodovinskem oddelku akademije za glasbo. Razgovor je nato prešel na družbeno upravljanje šol. Imamo že precej materiala iz začetne prakse, ki pa doslej še ni študijsko obdelan. Predvsem se bo treba odločiti, ali naj ima šola več upravnih organov ali samo enega. So pa določeni pomisleki proti prezgodnji pravni formulaciji, ker bi z njo lahko dobili šablono ki bi mogla zavreti rast. Nerešeno je še tudi vprašanje, da li je pedagoško oportuno, da bi bili v organih tudi dijaki in študenti, kajti sodločanje je povsem nekaj drugega kakor konsultacija. Tov. Peč-Segula je našel vprašanje redukcije pevskega pouka, tov. Silih je govoril o vzgoji volje, kar smo močno vznemarili, vrsta diskutantov pa se je javila s problematiko vzgojno zamernje mladine. Tov. Kimovec je povedal nekaj tehtnih besed k smotru splošnoizobraževalnega pouka. Naša šola še vedno vzgaja uradnike, ne pa delavce. Če to vemo, se moramo s tega stališča baviti z našimi predmetniki in učnimi načrti. Vse preveč je v njih historizma. Z detajli preobremenjujemo spomin otrok; vse premočno se orientiramo na družbeno funkcijo delavca, na usposobitev za gospodarjenje.

Tajnik društva tov. Sikst Marlon je nato predložil osnutek novih pravil, po katerih postanejo krajevni aktivni samostojna društva, ki jih bo družila zveza. Plenum je nova pravila soglasno sprejel. Precej debata je bilo ob vprašanju, kje naj bo sedež zveze. Ljubljanci so ga hoteli prenesti v Maribor, ker je tam dejavnost največja, Maribor pa se je novečane obremenitve branil. Z nekaj glasovi večine je bilo končno odločeno, da ostane sedež v Ljubljani.

Pri volitvah je debila zveza za predsednika tov. dr. Vlada Schmidta, za tajnika pa insp. Siksta Mariona.

V članku »Od stare k novi šoli« v zadnji številki PD najdemo poleg mnogih stvarnih ugotovitev tudi tale odstavek: »Najbolj nerazčističeno pa je ostalo vprašanje: Kdo in kako bo oblikoval notranost šole. Pedagozi ali arhitekti — zdravniki bodo seveda imeli svojo besedo v vsakem primeru. V tem vprašanju smo pedagogi odpovedali. Če smo odkriti: na to važno posvetovanje se nismo pripravili in zato tudi nismo mogli dovolj prispevati. Kje je krivda? (Podčrtal jaz.)

Ker sem se tega zanimivega posvetovanja udeležil tudi jaz, moram piscu članka kar pritrđiti. Pedagozi smo z zanimanjem zasledovali stremjenja sodobne arhitekture, ne da bi dajali arhitektom kakke upoštevanja vredne nasvete. Da so o tem vprašanju razpravljali predvsem arhitekti in zdravniki, je razumljivo. Dan za dnem dobivajo arhitekti gradbene programe za nove šole iz raznih okrajev. Po njih izdelujejo idejne načrte, ki jih republiška revizijska komisija brezobzirno zavrača, če ne ustrezajo sodobni gradbeni tehniki in ustreznim zdravstvenim in pedagoškim zahtevam.

Naša slovenska pedagogika — posvetovanje je bilo v Ljubljani — je še v razvoju. Prav zadnje čase jo Pedagoško društvo zopet postavlja na noge. Začeli smo nekako tam, kjer je v velikim zamahom pred kakimi 20 leti prodrla in potem utihnila sedelova šola. Nadaljnji razvoj pedagogike pri nas je prekinila druga svetovna vojna. Niso se začele rane, je že čaka velika naloga — reforma splošnoizobraževalnega šolstva. Arhitekti pri nas niso mogli najti zadostnega oporišča za projektiranje modernih šolskih zgradb, zato so se zatekli v inozemstvo. Od tam so prinesli najboljšje vzorce in jih v predavanjih kakor tudi na razstavi prikazali. Slovenski arhitekti so tudi dokazali, da imajo v marsičem tudi svoje poglede in lastne zasnove (taka je n. p. imž. arh. Navinška »brezokoridorna šola«, ki je inozemstvo doslej še ni poznalo). Priznati moramo, da znajo najnovejše pridobitve arhitekture upoštevati in dajati slovenski šoli domačo obliko. To izpčujejo po vojni zgrajene šole.

Na kako intenzivno sodelovanje na tem posvetovanju učiteljevi in profesorji nismo bili pozvani, zato tudi nepriznavljivi. Naše nepriznavljenost kažejo tudi druga delovna področja. Vzemimo šolsko reformo. V poročilih o naših društvenih sestankih zmanj išče razprave o njej. (Glej pet številki PD) In vendar bi jo morali začet izvajati že s prihodnjim šolskim letom. Kako naj dajemo nasvete arhitektom, če se sami ne vemo kakšna bodi naša bodoča splošnoizobraževalna šola? Castno izjemo delo samo Kranj. Ob novicci o ustanovitvi osemletke v Kranju kar sredi šolskega leta, so se nekateri pedagozi spogledali. »Kaj ne bo ta zadeva urejena za vsa republiko? Ali bo sedaj vsak okraj reševal šolsko reformo zase in po svoje? Kje je enotnost? Ali smo mi že zavzeli ob tem vprašanju kako konkretno stališče? Smo li zanj glasovali? So li že vsa naša društva sprejela kak tozadeven sklep?« Ne. Svet za prosveto in kulturo je storil le en korak, ko je odobril in izdal novi učni načrt za osemletno šolo. Tu imate načrt, sedaj pa delajte! Taki je bil nenapisan apel na nas. Po mojem mnenju prosvetna oblast ne more predpisati, kje naj se taka osemletka ustanovi. To je zadeva pedagogov in staršev, da ne prezrem še šolske mladine.

Učni uspehi kažejo, da bi bilo ustanavljanje osemletik umestno v krajih, kjer je dovolj dijakov za oba šolska tipa, kakor so to preudarno izvršili v Kranju. Tretji problem, na katerega tudi še nismo pripravljene, je ustanovitev Pedagoške akademije. Naša družvena zborovanja njo v tem molče. Ob sprejemanju zveznega in republiškega družbenega plana bi morala biti ta naša zadeva že uzakonjena, toda rok smo zamudili, ker nismo bili pripravljene. Take predloge je treba utemeljiti, dokumentirati in izglasovati vsaj v naših vrstah!

Omenil sem ssmo nekaj primerov, ki kažejo potrebo po razpravljanju o konkretnih problemih na naših društvenih zborovanjih, če hočemo olajšati in izboljšati delo v svojem poklicu. Samo zasebna kritika nam tega ne bo prinesla.

J. K.

POLEMICE NI...

Torej polemike ni. Zakaj je ni? Pretežna večina je žal še vedno prepričana, da polemika sploh ni zaželena. Poučno in prepričljivo ugotavlja dr. Boršnikova v svoji razpravi: »Nekaj pripomb v zvezi z našim literarnozgodovinskim delom« (Nova obzorja 1954-I) prav nasprotno. S tem v zvezi daje dr. Boršnikova slikovito prispodobo z medvedom, ki se mu odprl kletko, pa je ostal kljub odprtini vrtom v njej...

Torej objektivnih ovir za polemiko ni. V kolikor seveda sprejmemo opredelitve socialistične demokracije, ki je po delu tov. Kardač. Okvir socialistične demokracije pa odobrava vsak prosvetni delavec.

Ali dovolj izkoriščamo razstavne zbirke v naših muzejih?

V naši ljudski republiki je sedaj odprtih 30 muzejev, ki zbirajo in prikazujejo najraznovrstnejše gradivo iz naše preteklosti in sedanjosti. Njihove zbirke res niso tako urejene, kakor bi muzejski delavci želeli in kakor to zahteva sodobna muzeografska tehnika. Kljub temu pa so razstave dobro dopolnilo šolskemu pouku, če jih smotno uporabljamo. V P. D. je v tretjič načenjamo vprašanje sodelovanja pedagoških in muzejskih delavcev, ki bo koristilo predvsem našim mladim. Ob sistematično pripravljenih ekskurzijah v muzeje bo spoznala razstavno gradivo v njegovih povezanosti z razvojem prirode ali družbe. Zaradi obširnosti učne snovi oditajo sedanjim učnim načrtom didaktični materializem. Kako bi se mu izognili in mladini vseeno posredovali potrebno znanje? Delna rešitev tega vprašanja je mogoča tistim šol. z avdom, ki so v bližini muzejev. Kadar obravnavajo pri pouku gradivo, ki je v muzeju, naj ga tolmučijo v muzeju. Nadaljnjo možnost nazornejšega pouka nudijo občane razstave z določeno tematiko, ki bi jih muzeji dogovorjeno s šolskij priredjali od časa do časa. Mnenje, da so muzeji zbirke starin, ki si jih ogledamo enkrat v življenju bolj zaradi kurioznosti, kakor v želji

jetj tudi javno kritiko, menim, da bi bilo vendarle pošteno, če bi takemu privoščili ali — blamažo (ki je najboljšje in najzaneslivejšje zdravilo za zelenec, ki hlajajo po našem, čemur niso dorasli) ali pa — priznanje.

Vsak uredniški odbor ima, ko ocenjuje prispevke, naslednje možnosti:

1. Če nakvasj nekdo kup nemurnosti in si pri tem še pubertetniško domišljaje, da je odkril Ameriko, mu naj to uredniški odbor neusmiljeno pove — seveda z argumenti! (Primerljaj članek: Pomenek z bralcij in sodelavci »Sodobne pedagogike« — SP 1950 (152—156).

2. Če je argumentirano, vendar pa ne dovolj, da bi jo mogli objaviti, naj bi uredništvo vrnilo piscu članek s podrobnimi pripombami. V takih primerih bi se ne smelo zgoditi, da mora nekdo čakati na oceno razprave leto dni ali pa se dije, potem pa prejeti stereotipen odgovor: »Po mnenju redakcije bi bilo treba članek še močno popraviti, zato ga vračamo.« Ne tako šablonsko in lakonično, spoštovani uredniški odbor, to zna vsak, pač pa: kje popraviti, kaj popraviti in zakaj popraviti!

3. Če pisec zastopa trditve, ki so sporno argumentirane, je tak prispevek najidealnejši uvod v polemiko, ki bi jo naj uredništvo eventualno tudi kot tako označilo, da reši svojo kožo, če gre sploh zanjo.

Če se bežno ozremo na našo konkretno področje, na povojno pedagoško teorijo, moramo ugotoviti, da bi bile zelo potrebne polemike. Gre na primer za Masšaj je večji del njihovih zbirk shranjen v depojih. Zato pa naj bi občane razstave prikazovalne gradivo, ki sicer ni razstavljeno. Stori! bi krivico našim pedagoškim delavcem, če bi jim jmurkar na splošno odtali nezanimanje za muzeje. Saj je šolska mladina itak najštevilnejši in najpogostejši obiskovalec. Hočemo le poudariti, da je treba obisk muzejev pripraviti tako, da bo mladina imela trajno korist od tega in da bo v veseljem prihajala tudi še potem, ko bo zapustila šolo. Pri sestavi podrobnih učnih načrtov bi moral šolski učitelj upoštevat razstavne zbirke v muzejih in spomenike

(Nadaljevanje na 3. strani)

Nepripravljene pedagogi

V članku »Od stare k novi šoli« v zadnji številki PD najdemo poleg mnogih stvarnih ugotovitev tudi tale odstavek: »Najbolj nerazčističeno pa je ostalo vprašanje: Kdo in kako bo oblikoval notranost šole. Pedagozi ali arhitekti — zdravniki bodo seveda imeli svojo besedo v vsakem primeru. V tem vprašanju smo pedagogi odpovedali. Če smo odkriti: na to važno posvetovanje se nismo pripravili in zato tudi nismo mogli dovolj prispevati. Kje je krivda? (Podčrtal jaz.)

Ker sem se tega zanimivega posvetovanja udeležil tudi jaz, moram piscu članka kar pritrđiti. Pedagozi smo z zanimanjem zasledovali stremjenja sodobne arhitekture, ne da bi dajali arhitektom kakke upoštevanja vredne nasvete. Da so o tem vprašanju razpravljali predvsem arhitekti in zdravniki, je razumljivo. Dan za dnem dobivajo arhitekti gradbene programe za nove šole iz raznih okrajev. Po njih izdelujejo idejne načrte, ki jih republiška revizijska komisija brezobzirno zavrača, če ne ustrezajo sodobni gradbeni tehniki in ustreznim zdravstvenim in pedagoškim zahtevam.

Naša slovenska pedagogika — posvetovanje je bilo v Ljubljani — je še v razvoju. Prav zadnje čase jo Pedagoško društvo zopet postavlja na noge. Začeli smo nekako tam, kjer je v velikim zamahom pred kakimi 20 leti prodrla in potem utihnila sedelova šola. Nadaljnji razvoj pedagogike pri nas je prekinila druga svetovna vojna. Niso se začele rane, je že čaka velika naloga — reforma splošnoizobraževalnega šolstva. Arhitekti pri nas niso mogli najti zadostnega oporišča za projektiranje modernih šolskih zgradb, zato so se zatekli v inozemstvo. Od tam so prinesli najboljšje vzorce in jih v predavanjih kakor tudi na razstavi prikazali. Slovenski arhitekti so tudi dokazali, da imajo v marsičem tudi svoje poglede in lastne zasnove (taka je n. p. imž. arh. Navinška »brezokoridorna šola«, ki je inozemstvo doslej še ni poznalo). Priznati moramo, da znajo najnovejše pridobitve arhitekture upoštevati in dajati slovenski šoli domačo obliko. To izpčujejo po vojni zgrajene šole.

Na kako intenzivno sodelovanje na tem posvetovanju učiteljevi in profesorji nismo bili pozvani, zato tudi nepriznavljivi. Naše nepriznavljenost kažejo tudi druga delovna področja. Vzemimo šolsko reformo. V poročilih o naših društvenih sestankih zmanj išče razpr

DRUŠTVENA DEJAVNOST

Učiteljstvo Zgornje Savinjske in Zadreške doline

6. marca smo se zbrali v Mozirju. Čeprav kraj ni center našega področja, je zaradi ugodnih prometnih zvez le najpriljubnejši za naša zborovanja, posebno še, kadar nas obišče kakšen predavatelj, vezan na vojni red. In tega dne smo ga imeli. Profesor Gustav Silih iz Maribora se je odzval povabilu odbora.

O maršnem smo oovorili. Družbeno dogajanje ne gre niti mo nas. Zanima nas reforma šolstva, pa tudi družbeno upravljanje v šolstvu. Nekateri to, variši so bili mnenja, da je za nas marsikaj še prezgodaj. Se pravi posebno so proti temu, da bi občine plačevale učitelje. Svoje pomisleke so podprli z dejstvom, da je v večini primerov šola najbolj zapostavljena, na v proračunih občin in da se je morala doslej večina učiteljskega zasedanja odvijati v domačih hišah, kar je bilo končno le določeno za najnujnejše potrebe šole. Izrazil so tudi bojazen, da bo s tem postal učitelj preveč odvisen od predsednika občine. Da ta bojazen ni prazen strah, je potrdil tovariš predsednik, ki je navedel tale primer:

»V neki občini, kjer tak načim plačevanja je imajo, je predsednik občine poklical učitelja v pisarno, in jim odkazal delo, ki ga morajo opraviti za pisarno.

Glede šolskih odborov in šolskih svetov smo predlagali, da posebna okrajna komisija izda, la okvirna pravila za šolske odbore in s tem olajša ustanavljanje le-teh. — Odprto je vprašanje, kdo vse naj bo v takem odboru, in pa, če je najmo, da je v njem za tajnika učitelj. Glede nekaterih nalag takega odbora smo si na jasnem: rešuje naj materialne probleme in skrbi za socialno in zdravstveno ogrožene otroke. Ne vem, mo pa, v koliko bi takšen odbor reševal vzgojna vprašanja.

Vsi smo se strinjali s predlogom o spremembi obveznega šolanja. Šolska obveznost ostane tudi v bodoče osemletna; 6 let naj bo splošnoizobraževalna, na zadnji 2 leti pa specializirana — v industrijskih krajih industrijska, v kmetijskih področjih kmetijska. Upamo, da bo s tako reorganizacijo zadovoljen tudi kmet in bo svojega otroka rad pošiljal v šolo, saj se bo tam naučil tudi umetnega kmetovanja. Marsikdo, in to si moramo odkrito priznati, pošilja svojega otroka zadnji dve leti v šolo pa zato, da mu ni treba plačati kazni. — (Mimogrede: kdo pa bo poučeval zadnja dva razreda v praktičnih predmetih? Kar nas je mlajših, nimamo nič kaj dosti znanja o kmetijstvu. Učiteljstvo nam tega ni dalo in tudi ni moglo dati.)

Doživetje za nas je bilo predavanje profesorja Gustava Silih. Predaval je o metodiki pouka moralne vzgoje. Navdušeno smo poslušali profesorja v pozdravi. Vsi smo pričakovali tehničnih besed in koristnih navodil. Nismo bili razočarani. Da so njegove besede padle na rodovito zemljo, pričajo besede tovarišice, ki je rekla po končanem predavanju svoji sosedini: »Tako naslednjo uro bom poslušala na ta način!«

Pozdravili smo skrb Pedagoškega društva za izdajo novih strokovnih knjig. Sklenili smo, s članarino vred mesečno plačevali tudi obroke za Sodobno pedagogiko in knjige, ki jih bodo upravitelji pobirali in jih pošiljali blagajniku društva.

Kdor bo redno plačeval, bo vsoto že zmogel.

Pogovorili smo se tudi o nagradah, ki jih je konec šol. l. 1952-53 razdelil okraj. Kriteriji so bili tako različni in krivični, da so učitelji upravičeno ogroženi nad takšnim načinom nagradjevanja. Zlasti matere so bile zapostavljene. Svoje delo v šoli vestno in dobro opravljajo, a za izvenšolsko delo nimajo časa; jemlje jim ga družina. Prav gotovo pa si dobra učiteljica in mati tudi zasluži nagrado, čeprav na političnem polju ni ne vem kako delovala.

Kdor bo redno plačeval, bo vsoto že zmogel.

Pogovorili smo se tudi o nagradah, ki jih je konec šol. l. 1952-53 razdelil okraj. Kriteriji so bili tako različni in krivični, da so učitelji upravičeno ogroženi nad takšnim načinom nagradjevanja. Zlasti matere so bile zapostavljene. Svoje delo v šoli vestno in dobro opravljajo, a za izvenšolsko delo nimajo časa; jemlje jim ga družina. Prav gotovo pa si dobra učiteljica in mati tudi zasluži nagrado, čeprav na političnem polju ni ne vem kako delovala.

Vzgojiteljice v kranskem okraju so ubrale boljšo pot

Na širšem društvenem sestanku so se zbrale vzgojiteljice otroških vrtec iz Kranja, Loke, Trčica in Golnika. Ugotovile so, da so v preteklem delovnem letu prav malo napredovale, da so z uspehom svojega dela le deloma zadovoljne. Vzgojiteljice so sicer imele vse leto polne roke dela in se njihovo delo tudi pozna, vendar so premalo dosegle pri svojem lastnem izpolnjevanju. Se manj so zdale prikazati široki javnosti vrednost in važnost predšolske vzgoje ter seznaniti širši krog delovnih ljudi z delom v vrstih. Niti oblast, ne ostali prosvetni delavci v okraju niso dovolj priznali in upoštevali našega dela v vrstih. Se manj poznajo naše delo delovni kolektivi po tovarnah in ostalih podjetjih. Na vseh področjih, na katerih je sploh prišlo na vrsto vprašanje predšolske vzgoje, so obravnavali ta problem kar tako mimogrede pod razno. Nihče ni hotel poslušati razprave o vrstih, vzgojiteljice so pa sploh gledali nekako z viška. Zlasti velja za prosvetne delavce, ki v velikih večini štejejo vzgojno delo v vrstih za lahko, če je pa treba med počitnicami nadomestovati, pa ni težjega kot prav nadomestjevanje v vrstih.

Vzgojiteljice so že vsa leta po vojni občutili krivico, pomagati si pa iz takega položaja niso znale, niti niso poskušale.

Na omenjenem sestanku so napravile temeljit obračun. Druga drugi so odkrito v oči pogledale, priznale, da niso dovolj napravile za svoj lastni dvig, t. j. za svojo splošno in strokovno izobrazbo. Še manj so iskale stika z ostalimi delovnimi kolektivi v okraju ter družiti vzgojiteljev osnovnih, strokovnih in srednjih šol. Niti med seboj niso bile dovolj povezane in jo je vozila vsaka ustanova po svoje in celo v ustanovah vsaka vzgojiteljica po svoje. Enodnevni risarski tečaj v Kranju ni prinesel sadov. Še dati.)

Doživetje za nas je bilo predavanje profesorja Gustava Silih. Predaval je o metodiki pouka moralne vzgoje. Navdušeno smo poslušali profesorja v pozdravi. Vsi smo pričakovali tehničnih besed in koristnih navodil. Nismo bili razočarani. Da so njegove besede padle na rodovito zemljo, pričajo besede tovarišice, ki je rekla po končanem predavanju svoji sosedini: »Tako naslednjo uro bom poslušala na ta način!«

Pozdravili smo skrb Pedagoškega društva za izdajo novih strokovnih knjig. Sklenili smo, s članarino vred mesečno plačevali tudi obroke za Sodobno pedagogiko in knjige, ki jih bodo upravitelji pobirali in jih pošiljali blagajniku društva.

PEVSKÉ VAJE UPZ »EMIL ADAMIČ« V LJUBLJANI

Dne 4. marca 1954 so se zopet zbrali člani UPZ »Emil Adamič« v Ljubljani. Pevskih vaj se je udeležilo po glasovih 22 sopranov, 29 altov, 19 tenorjev in 27 basov. Skupaj je bilo na vajah 97 glasov. Pevske vaje so vodili Gregorc Jože, Mihelčič Slavko in Radovan Gobec. Dne 6. marca so nastopili na priložnosti borbenih žena, ki jo je organiziral OO SZDL za mesto in okolico Ljubljana.

V glavnih počitnicah bodo pevske vaje na Reki, nakar bodo sledili koncerti v Dubrovniku, Mostarju, Sarajevu in v Zenici. Miha Vahan

Delo pedagoškega aktiva v radovljiškem okraju

(Socialna struktura šolskih okolijev)

— Predlog, naj bi se v bodoče vsi učitelji enako nagradjevali, pa spet ni pravičen. Za svoje delo smo latak plačani, nagrada pa si zaslužijo samo res najvrednejši.

Nazadnje smo se pomenili še o skupnem izletu. Miha nas Ljubljana z opero in gledališčem. Saj z lastnimi sredstvi težko pridemo do predstave, ki jih na deželni tako pogrešamo. Pa tudi oddaljenost je kriva, da ne moremo do privedev, ki človeka razvedrilo in ga dviga. — V upanju, da se bomo sestali na skupnem izletu, smo se razšli. Od Solčave do Nove Štífte in Lepe njive bomo prenesli Silihove besede v praktično delo. I. V.

Zvan Franc

O možnosti kulturnih stikov s tujino v letu 1953

Kulturni in znanstveni stiki s tujino se poglobljajo. Pobudniki in organizatorji zveze s tujino so poleg državnih ustanov kot so Komisija za kulturne stike s tujino, Akademski svet FLR in druge zveze in republiške državne ustanove, tudi naše družbene in strokovne organizacije, posamezne znanstvene in kulturne ustanove ter posamezni znanstveniki in umetniki.

Naši stiki s tujino se odvijajo v obliki daljših študijskih bivanj, krajskih študijskih obiskov, udeležbe na tujih ali mednarodnih strokovnih seminarjih in tečajih, udeležbe na znanstvenih kongresih in umetniških festivalih, v obliki umetniških gostovanj in priranj tujih razstav pri nas in naših v tujini ter študentskih praks in ekurzij v inozemstvo. Omeniti je treba tudi vedno bolj naraščajoče včlanjevanje naših kulturnih in znanstvenih delavcev v mednarodnih strokovnih organizacijah, sodelovanje znanstvenikov s prispevki v tujih strokovnih revijah ter prevode naših književnih del v tujino.

Spodnji pregled naj da približno sliko o tem, v kakšni meri so bili udeleženi kulturni, znanstveni in šolski delavci Ljudske republike Slovenije pri odvijanju stikov s tujino. — Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Univerze in Tehniške visoke šole je bilo na daljših ali krajskih študijskih obiskih, kongresih ter ekurzijah v tujini 60 profesorjev skupaj 4 leta in 2 meseca ter 53 docentov ali asistentov skupaj 9 let in 5 mesecev. Razmerje med šestdesetoma časa, ki ga je vsaka od teh skupin prebila v tujini, odgovarja osnovnemu načelu, da naj bi starejši znanstveni kader odhajal v tujino predvsem na krajska študijska potovanja in kongrese, mlajši znanstveni naraščaj pa naj bi imel možnost daljših študijskih bivanj. Upoštevati pa je pri tem, da imajo študijski obiski starejšega znanstvenega kadra v tujini in njihova udeležba na mednarodnih kongresih dvojni pomen: na eni str-

ni se naši znanstveniki tako seznanjajo z novimi pridobitvami znanosti, na drugi strani pa se tako uveljavlja naša znanost v mednarodnem znanstvenem svetu.

S področja splošno izobraževalnega šolstva je odšlo v tujino 34 šolnikov, po večini profesorjev tujih jezikov, vendar je število tistih (30), ki so bili na krajskih študijskih potovanjih, seminarjih, kongresih in ekurzijah mnogo višje od števila pedagogov (4), ki so prebili daljšo dobo na specializaciji v tujem jeziku. To razmerje kaže, da ni ustvarjeno načelo, da bi moral vsak mlajši profesor tujih jezikov oditi na daljše bivanje na eno izmed tistih držav, katerih jeziki se v naših srednjih šolah poučuje. Jezikovne seminarje so obiskali samo starejši profesorji s solidnim znanjem tujih jezikov, medtem, ko so krajska potovanja (ekurzije in letovanja) v tujino omogočila mladim profesorjem v glavnem ogled kulturnih spomenikov in seznanjanje s posebnostmi in življenju tujih narodov ter s tem le pridobitev na splošni izobrazbi.

Iz razmeroma velikega števila naših umetniških ustanov pa je odšlo na študijska potovanja v tujino skupaj 57 kulturnih delavcev za 3 leta in 7 mesecev. Od tega števila jih je bilo samo 9 na daljši specializaciji, ostalih 48 pa je bilo na krajskih študijskih potovanjih, kongresih in glasbenih ter drugih festivalih, za kar prihajajo v poštev predvsem že formirani umetniki, umetniški pedagogi in drugi kulturni delavci (iz muzejev, galerij, univerzitetne knjižnice itd.). Pomen njihovega pojavljanja v tujini je predvsem v tem, da v umetniškem svetu v tujini in na drugih področjih propagirajo umetniško in kulturno tradicijo ter sodobno umetniško in kulturno ustvarjanje naših narodov. Vendar razmerje kaže, da je imel umetniško pedagoški ali čisto umetniški naraščaj zelo skromne možnosti daljše specializacije v tujini.

Ako vzamemo vsoto dotacij, ki so šle v LRS za kulturne in znanstvene stike s tujino, so posamezni faktorji pri tem udeleženi, kakor sledi:

Zborovanje prosvetnih delavcev okraja Radovljica

V Martuljku so se zbrali prosvetni delavci iz okraja Radovljica. Udeležba na zborovanju je bila zadovoljiva, saj so manjkali samo najmoj. Zborovanje je obravnavalo predvsem probleme družbenega upravljanja v šolstvu in pa delo pedagoškega aktiva. Mlulll mesec so imela vsa društva po svojih grupah sestanke, na katerih so govorili predvsem o družbenem upravljanju in sestavljali predlog pravilnika za bodoči šolski odbor. Morda je bila kriva jasnost, ki je bila dosežena na grupnih sestankih, ali pa kratko odmerjeni čas, da je bilo diskusija o pravilniku na zborovanju zelo slaba. Zborovanje je bilo vse preveč podobno parlamentu, kjer se na dolgo in široko debatira o formulaciji posameznih členov. Vse preveč besede je bilo izrečeno o formalni plati družbenega upravljanja, skoraj nič pa o vsebini dela bodočih odborov.

Gost na zborovanju v Martuljku ni mogel dobiti vtisa, da bi se bila večina prosvetnih delavcev ob tem vprašanju vnela in se zavedala njegove vsebine.

Razne mednarodne in tuje ustanove ter organizacije so dale 40 odstotkov dotacij; razne republiške in zvezne ustanove so dale 30 odstotkov dotacij;

koristnik sam so prispevali 20 odstotkov iz lastnih sredstev; Svet za prosveto in kulturo LRS je prispeval 10 odstotkov dotacij. Majda Golobova

Kdo naj plačuje prosvetne delavce

V radovljiškem okraju že od novembra 1952 nakazujejo mesečne prejemke prosvetnim delavcem občine. V začetku je bilo le malo optimistov, ki so verjeli, da bo tak način izplačevanja mogoč. Po poldrugem letu si je utrl svojo pot in sedaj bolj ali manj redno izplačujejo prosvetne delavce občine. Na zborovanju v Martuljku se je nekaj diskutantov zavzemalo za to, da bi izplačevanje prenesli nazaj na okraj, mnogo se jih te debate sploh ni udeležilo (kar je čudno), dva pa sta zadrževala, da nista še nikoli prejemala svojih prejemkov teko redno. Če bi se oglašilo k besedi več prosvetnih delavcev, bi se najbrž pokazalo, da je v večini občin izplačevanje urejeno in da se vrši redno v prvih dneh meseca. Če bi tako ne bilo, bi se prav gotovo oglašili prizadeti. Izenen je bil tudi argument, ki morda najmojčnejše utemeljuje stališče, naj plačujejo prosvetne delavce okraj. Ta se glasi: Kdor te plača, ima tudi pravico, da te namešča ali odpušta. V tem pa je velika neuskladnost — občinem se nalaga dolžnost plačevanja, jemlje se jim pa vsaka pravica odločanja v službenih razmerjih prosvetnih delavcev. Temu nasproti je bilo rečeno, da je le stvar časa, ko bodo občine — bodoče komune — zele tudi za urejanje personalne politike in da bi bilo zato prenašanje izplačevanja nazaj na okraj korektno, ker bo šel ves rezvo v bodočnosti v nasprotni smeri.

Diskusija dokazuje, da prosvetni delavci razmišljajo o gospodarskem položaju in njega ureditvi in da zato trezno gledajo na vsa vprašanja s tega področja.

Nekako izven javne debate pa je tu in tam padla beseda, da ni prav, ko na občinah tako natančno vedo za učiteljeve prejemke, ker ima marsikateri občinski administrator, ki vrednost svojega dela kdo ve kakaj primerja z vrednostjo učiteljevega dela, pri tem pa svoje delo postavlja visoko nad učiteljevo, manjšo plačo, kot učitelj in zato javno razglasa krivico, ki se mu godi in da bi bilo potrebno, da bi zato šli plačilni seznanji prosvetnih delavcev mimo občin. Takšna miselnost je spravevala zavesti prosvetnega delavca in ni prav nič v skladu s treznimi argumenti, ki smo jih slišali v javni debati.

Zvan France

Usmerjanje v poklice

Konec februarja je bila v Ljubljani konferenca z zastopniki okrajnih prosvetnih forumov, na kateri so se seznanili s problemom usmerjanja mladih v poklice oziroma strokovne šole.

Združenje učiteljev in Združenje profesorjev priporočata svojim članom, da se seznanijo z vsebino konference, predvsem pa poskrbe, da dobe vsi prizadeti dijaki in učenci brošuro o strokah in šolah, v katerih morejo nadaljevati svojo pripravo za bodoči poklic. Brošure so dobili vsi okrajni SPK.

Priporočamo nadalje, da organizirate posvetovanja s starši in družbenimi ter gospodarskimi organizacijami, ki naj pri usmerjanju mladine pomagajo.

Priporočamo nadalje, da organizirate posvetovanja s starši in družbenimi ter gospodarskimi organizacijami, ki naj pri usmerjanju mladine pomagajo.

Gradivo k vprašanju materialnih pogojev našega šolstva

Predmet	Semiš	Herpelje	Laško	Slovenj Gradec	Bel. tinci	Vran. sko	Cirk. lane	So. stanj	Pivka	sk
sl	93	99	94	87	86	94	55	82	82	85
sh	93	76	85	90	79	97	64	91	81	85
ne	96	98	96	91	83	98	84	94	97	93
an										92
zg	100	78	97	91	70	99	54	97	100	87
ze	97	97	75	87	80	95	58	99	94	87
pr	100	88	97	87	91	97	66	97	92	90
ma	100	54	96	90	98	43	85	84	81	81
ti		66	61	69	71	99	91	100	91	81
ke		100	100	81	90	97	78	50	97	86
	95	84	89	87	81	97	66	78	91	

Številke pomenijo odstotke dijakov, ki imajo učbenike za posamezne predmete.

Kako so oskrbljeni naši dijaki z učbeniki

RO Združenja profesorjev je anketiral nekaj nižjih gimnazij, da bi mogel ugotoviti, kako so dijaki oskrbljeni z učbeniki. Izbrali smo šole v krajih, ki so različni po gospodarski moči, vendar v glavnem šibki.

Številke pomenijo odstotke dijakov, ki imajo učbenike za posamezne predmete.

Pretnar Franca

Z naše poti po Makedoniji, Črni gori in Dalmaciji

VIII. DUBROVNIK

Po krasni vožnji smo 28. junija z »Dalmacijo« ob 7. uri jutraj prispeli v Dubrovnik. Prijazne in lepe hišice na bregu pred mestom so nas pozdravljale v lepem, sončnem nedeljskem jutru. Pristali smo v dubrovniškem pristanišču Gružu. Niti izstopili še nismo, ko so nam domačini že ponujali privatna stanovanja. S postaje Petka nas je tramvaj popeljal mimo aloj in cipres v samo mesto Dubrovnik.

Ker smo imeli za Dubrovnik le en dan časa, smo morali res kar pohiteti, da smo si ogledali vsaj najvažnejše zgodovinske spomenike in današnje zanimivosti mesta.

Glavna ulica »Ploča«, ki pelje od grajskih vrat »na Pilah« do vrat »na Ploča«, deli mesto v dva dela. Ob tej ulici so važni zgodovinski spomeniki: Onofrijev vodnjak iz 15. stoletja, cerkva sv. Spasa, frančiškanska cerkev s samostanom, grajski zvonik, palača Sponza, cerkev sv. Vlaha in Knežev dvor iz 15. stoletja.

Palača Sponza je danes muzej. Tu smo našli na dragoceno numizmatično zbirko, samostansko apoteko iz l. 1420, knjige iz l. 1684, nad 3000 let staro mumijo, lepo turško posodo, japonske vrče, japonski pribor za uživanje riža in za umivanje,

kitajske servise in pahljače. Ti predmeti so večinoma dar tukajšnjih mornarjev in dokaz, kako daleč so že pred več stoletji plule ladje mogočne dubrovniške republike.

V bližini te palače stoji znameniti stolp s staro mestno uro iz XVI. stoletja, ki ga je zgradil Fra Pasco, laik in samouk. Stolp je bil popravljen leta 1781. Dva bronasta rimska vojaka točeta na zvon ure, spodaj v steni stolpa pa je zabeleženo leto, mesec, dan, ura. Zlasti ponoči je ta stolp lep zaradi osvetljave.

Iz palače Sponze smo se podali v dubrovniški Akvarij, ki je nameščen v veliki zgradbi tik ob morju, da je lažje vanj dovajati morsko vodo. Kakšno bujno življenje je v teh vodnih kletkah, kjer prikazujejo živali v miljeju, v kakršnem v resnici žive v morski vodi ali na dnu morja!

Po kopanju v kopališču »Ploča« sva si s tovarišico ogledali znameniti del mesta »Medu vratima«, od tod pa sva se podali na mestno obzidje, na »Gradske zidane«. S tem obzidjem je še danes obdano vse staro mesto Dubrovnik. Izven obzidja pa raste novo mesto z lepimi vilami in krasnimi tudi večimi zgradbami in hoteli. — Staro mesto je ševda najzanimivejše. To je tipično pomorsko mesto z ozkiimi ulicami. Hiše so preko ozkih ulic marsikje s hodniki povezane med seboj. Mnogo hišic ima tudi teraso. Strehe hiš so pokrite z žlebi-

často opeko. Obzidje se na nekem mestu zelo vzdigne in doseže višino 120 m nad morjem. Tu je stolp, v čigar notranjosti so bile hude grajske teče. Od tod se lepo vidi hrib Srđž, na katerem je trdnjava »Imperial«. V njej je sedaj nameščena vojna mornarica.

IZ DUBROVNIKA V SPLIT

Naslednje jutro smo odpluli z eno naših najlepših ladij — »Vladimirjem Nazorem« — proti Splitu. Bil je lep dan, krasen razgled na obalno in na morskó stran pa nam je krajal čas. Okrog 12. ure smo se pripeljali v Korčulo, ob treh pa smo pristali v Makarski. Ta je napravila na nas mnogo lepši vtis kot Korčula. Za mestom se razprostira visoko Biokovo, ki nudi mestu zatočišče in mu še lepša lego.

Na ladji sem med pogovorom spoznala našega aktivnega polkovnika in njegovo ženo. Povedala sta, da sta bila na odhodu v Kupari. To je menda nad vse lep in miren kraj blizu Dubrovnika, kjer lahko prebijejo svoj letni dopust oficirji naše JA. — Naš pogovor je postal navdve živahen, ko je tovariš polkovnik povedal, da je bil med vojno komandant Kokrškega odreda na Gorenjskem in glavni vodja in organizator pri rešitvi zapornikov iz Begunj dne 4. maja 1945. Med temi političnimi zaporniki sem bila tudi jaz. V Begunjah smo bili takrat le še »težji« politični jetniki. Naš položaj je bil že zelo kritičen, kajti bili smo na tem, da nas vsak čas predajo »belim«, ki so se že bližali Begunjam. Omenjenemu tovarišu polkovniku se moramo torej gotovo v veliki meri zahvaliti, da smo se še živi rešili iz Begunj.

Kar žal mi je bilo, ker nam je bližajoči se Split prekinil naš iskreni pogovor.

SPLIT

Dne 30. junija smo se popoldne pripeljali v Split. Imeli smo občutek, da smo že na pragu doma.

Še isti večer smo se podali na »Marjan«, kamor greš tudi po stopnicah. Kar brž si gori. Otdot smo si ogledali pristanišče in mesto, ki je že žarelo v lučkah. Temeljiteje pa smo si ogledali mesto in njegove zgodovinske spomenike naslednji dan. Tako jutraj nam je neki umetnostni zgodovinar razkazal ostanke ogromne

Dioklecijanove palače.

Dioklecijan je bil po rodu Ilir iz svobodne družine. Bil je sin pisarja iz Solina. Vladal je od l. 285 do 305, ko je odstopil in se umaknil v palačo, ki jo je že prej dogradil. V njej je tudi umrl in v mavzoleju so shranjeni njegovi zemeljski ostanke.

Palačo je gradilo na tisoče in tisoče sužnjev približno 10 let. V palačo so vodile 4 vrata: zlata vrata (porta aurea), srebrna vrata (porta argentia), železna vrata (porta ferrarie in bronasta vrata (porta aenea).

Največja vrata so bila na severni strani. Na tej strani se še vidi cela fasada, 180 m dolga. Tu so bile kule — stražarnice. — Na južno stran proti morju so bila vrata majhna, ker z morske strani ni bila palača v nevarnosti.

Površina Dioklecijanove palače je meri 36 km². Palača je štela ca. 10.000 prebivalcev. Obdana je bila pravzaprav z dvema obzidjema. Prvi je takozvani rimski zid, drugi pa je turški zid iz druge polovice srednjega veka. Ko so okoli l. 640 pridrli Slovenci in Avari, so zažgali starodavni Solin. Begunci so se iz Solina zatekli v Dioklecijanovo palačo. — Palača je bila za takratne čase zelo moderno zgrajena. Imela

O šolstvu v Zapadni Nemčiji s posebnim ozirom na strokovno šolstvo

(Piše ing. Ralca Albin)

Zahodnemški šolski sistem je specializiran sistem, ki se približuje določenim poklicem. Po osnovni oziroma ljudski šoli se skuša pouk prilagoditi potrebam prakse, oziroma gospodarstvu, ki se tako naglo razvija, specializira, mehanizira itd. Za nemški šolski sistem v strokovnem pogledu je značilno, da začne pri vajencu oziroma pri mladincu, ki je dokončaj ljudsko šolo ter se posvetil neposredno praktičnemu delu; spremlja ga vse dotlej, dokler je za delo sposoben (to je do njegove upokojitve).

Poleg oveznega šolanja v praktičnih šolah je vsakomur dana možnost, da z nadaljnjimi strokovnimi šolami in tečaji izpopolni svoje znanje vse do visokokvalificiranega oz. inženirskih in podobnega znanja.

N. pr. vajenec v trgovini mora po dokončani osemletni ljudski šoli obiskovati še triletno poklicno šolo. Po opravljenem strokovnem izpitu in praksi se lahko vpiše na višjo trgovsko šolo in po tej šoli si lahko izpopolni znanje na večernih šolah in tečajih, na primer za gostinstvo, industrijsko, zunanjo trgovino itd.

Potrebo po strokovnem kadru za vse večje specializacije v proizvodnji lahko zadovoljijo samo stalno strokovno izobrazbo v splošnem in poglobitvenem pomenu. Kakor za praktične tehnične strokovne poklice obstajajo tudi za razne družbene, karitative, sanitetne, higienske, kulturne, prosvetne itd. poklice specialne strokovne šole.

Poklicno izobrazbo in nadaljnjo izpopolnitev ter poglobitev posredujejo trije in še drugi šolski tipi strokovnih šol (kakor že omenjeno): poklicne šole (pri nas jih imenujemo vaješke šole), poklicne predšole (imenovane) in strokovne šole.

1. POKLICNE ŠOLE

so obvezne šole, ki jih mora obiskovati vsak vajenec oziroma mladinec, mladinka po dovršeni ljudski šoli, medtem ko se učij v svoji stroki. Navajamo nekaj teh šol:

a) Obrtne poklicne šole:

1. Obvezni razredi so za naslednje obrti: za gradbeno (zidarji, tesarji, štukaterji itd.), za lesno, za umetno (pleskarji, gravirji, amatjerji, fotografi itd.), za kovinsko (kleparji, inštalaterji, ključavnice, urarji), za prehrabeno (pekari, slašičarji, natakarji, kuharji itd.), za tekstilno (krojači, dekoraterji itd.), za grafično, za higiensko zdravstveno (frizerji, optiki in zobotehnički).

b) Industrijske poklicne šole:

Strokovni razredi za šolo-obvezne učence so za: strojništvo, konstruktorje, ključavnice, tehnične risarje, mehanike, radiotelegrafiste, elek-

tričarje, radiomehanike, avtomobilske, avtoelektričarje, laborante in dr.

V strokovnih razredih se poučujejo naslednji predmeti: strokovno risanje, državnoznanstvo, korespondenca, praktično delo, verouk. V splošnih razredih se poučujejo: nemščina, korespondenca, računstvo z geometrijo, delo v delavnicah in verouk.

c) Kontrol-poklicne šole:

Te šole imajo naslednje strokovne razrede: za industrijske vajece oziroma učence, za vajece v trgovinah na debelo, za učence pri državnem tožilstvu, za učence v zavarovalnicah, za učence pri socialnem zavarovanju, za učence v bankah, za učence v prometnih obrtih, za učence v posredniški trgovini in dr.

Učni predmeti so: nauk o gospodarstvu, računstvo, knjigovodstvo, nemščina, strokovni predmet (gleda na stroko), državnoznanstvo, geografija, strojeplis, gospodinjstvo (za dekleta) in stenografija ter verouk.

d) Poklicna šola za učence v trgovini na drobno ima naslednje strokovne razrede: za učence v prehrabeni trgovini, za učence v tekstilni trgovini, za učence v steklarski in porcelanski trgovini, za učence v čevljarstvu usnjarski trgovini, v papirni trgovini, v trgovini, v papirni trgovini, ščin, za drogerije, knjigarne.

Učni predmeti so: nauk o organizaciji in poslovanju trgovine na drobno, nemščina, korespondenca, trg. računovodstvo, blagovoznanstvo, nauk o reklami, plakat, nauk o prodaji, državnoznanstvo, gospodinjstvo (za dekleta) in verouk. Poleg tega še posebne vede iz določene stroke.

e) Dekliške poklicne šole s strokovnimi razredi: za šivilje, frizerke, učence v gospodinjstvu, šivilje za perilo, tkalke, šivilje za krzno, šivilje za dežnike, šivilje za dekoracije, vezilje, gospodinjstva pomočnice itd.

Strokovni predmeti so razdeljeni v dve skupini in sicer so za obrtne učence in prične sleden predmeti: državnoznanstvo, poklicne vede, strokovne vede, korespondenca, računovodstvo, risanje in krojenje, kuhanje, nega dojenčkov, verouk. V splošnih razredih se učijo sleden predmeti: državnoznanstvo, nemščina s korespondenco, računanje in knjigovodstvo, šivanje, rokodelstvo, gospodinjstvo, kuhanje, krpanje, zdravstvena nega, nega dojenčkov in bolnikov, verouk.

2. POKLICNE STROKOVNE ŠOLE

To so, kakor že omenjeno, poklicno pripravljane šole za posebne poklice. V poprej imenovanih poklicnih šolah se učijo vajenci oziroma vaječke, ki so po dokončani ljudski šoli vstopili v neki praktični poklici; v poklicno strokovnih šolah se učence strokovno izobrazuje za bodoče poklice. Te so v prvi vrsti trgovske, gospodinjске in obrtne šole.

a) Trgovske in višje trgovske šole. V to šolo se lahko vpišejo mladinci in mladinec 8-letno ljudsko šolo ali pa 4 leta srednje ali kake druge šole in opravili sprejemni izpit iz nemščine, računstva, geografije in zgodovine. Trgovska šola traja dve leti. Naj-

nižja starost učencev pa je 14 let.

Skupno število tedenskih ur je v prvem letniku 30, v drugem 31. Posamezni predmeti so razdeljeni takole:

1. Poslovno gospodarstvo s korespondenco.
2. Knjigovodstvo.
3. Trgovska računstva.
4. Algebra.
5. Nemščina.
6. Angleščina z angleško trgov. korespondenco.
7. Gospodarska geografija.
8. Državnoznanstvo.
9. Verouk.
10. Stenografija.
11. Strojeplis.
12. Fizikultura.
13. Pri dekletih tudi pouk o gospodinjstvu.

Za višje trgovske šole se zahteva odhodno spričevalo srednje šole ali dokončani šesti razred višje šole.

V višji šoli pa so predmeti razdeljeni takole:

	1. leto	2. leto
1. Poslovno gospodarstvo (gosp. tehnika)	3	3
2. Pravo	1	1
3. Trg. računstvo	3	3
4. Fincačna matematika	—	2
5. Knjigovodstvo	3	3
6. Nemščina	2	2
7. Angleščina	3	3
8. Francščina	3	3
9. Gospodar. geografija	2	2
10. Nerodno gospodarstvo	1	2
11. Državnoznanstvo	2	2
12. Nemška korespondenca	3	3
13. Strojeplis	3	3
14. Verouk	1	1
	30	31

V razredu za izobrazbo sekretark so trgovski predmeti nekoliko skrajšani, a ostali predmeti imajo več tedenskih ur; n. pr. nemščina 4 ure tedensko. Razen tega imajo tudi strojeplis 6 ur tedensko (v prvem letniku) in 4 ure tedensko v drugem letniku.

b) Seminar za rokodelsko vzgojo (Für Werkstätige Erziehung). Obiskovalci tega seminarja dobijo eksaktno tehnično izobrazbo v zvezi z različnimi deli (risarskimi in šolanjem okusa) s posebnim ozirom na pedagoško-estetično stran dela.

K tej izobrazbi pripuščajo učitelje in učiteljice vseh vrst šol, študente umetniških šol, ustanov, otroške negovalke itd., izjemoma tudi obrtnike brez pedagoške predizobrazbe, ako imajo umetniške in ročne sposobnosti ter pedagoško veselje.

Seminar traja 1 leto ob 40-urnem tedenskem pouku. Polnedelni kurz traja 2 leti ob 22 do 24 urnem tedenskem pouku.

Praktični pouk: obdelava lesa, obdelava kovin, oblikovanje lepence in knjigovodstvo, plastično in dekorativno oblikovanje, risanje, pisanje, umetno vezenje.

Teorični pouk je v sleden predmetih: pedagogika dela (znanstvene osnove, zgodovina delovne šole, sistematika pedagogika dela).

Pouk v obratu (z delovnim orodjem in pouk v ravnanju z uporabo materiala).

Solske praktične vaje (metodike dela v delavnicah, delovni kolektivi, tehnika učnih pripomočkov).

znanosti preuredila v pomorski muzej. — Ne daleč proč stoji mogočni Mažuranovičev kip Marka Marulića (1450—1524).

V 11. stoletju se je jelo mesto širiti izven obzidja na zahodni strani. Tu je bil samostan, kjer je stal svojčas tudi kip prvoboritelja za slovansko bogoslužje — Grgurja Ninskega. Ta kip je danes ohranjen v Meštrovičevi vili.

Prav posebna vrednost Splita je njegov Arheološki muzej. V njem se nahaja mnogo izkopanin iz Solina. Med njimi je največ nagrobnih spomenikov. Precej je tudi takih, ki so jih našli na Visu in izhajajo iz dobe 200 let pred našim štetjem. Največ teh izkopanin je odkril profesor Bulič, zato se v tem muzeju nahaja tudi njegov kip, ki ga je izdelal splitski umetnik-kipar Ivan Meštrovič.

Polni lepi vtisov smo se podale nekatere še v Galerijo umetnin. Lepa vila ne daleč od arheološkega muzeja, je preurejena v galerijo. V tej galeriji smo našli pomembna kiparska in slikarska dela hrvatskih, pa tudi drugih umetnikov in seveda tudi Slovencev. Največ del pa ima tu hrvatski rojak — kipar Ivan Meštrovič.

Tudi v slikarskem delu galerije smo našli krasna dela sodobnih umetnikov. Od Slovencev sta tu zastopana Jara in Jakopič.

Ob 6. uri zvečer smo s »Partizanko« zapustili Split.

S tem je bila pravzaprav zaključena naša dolga, a zelo poučna in tudi lepa pot. Mnogo smo videli in tudi mnogo pridobili na svojem znanju. Za nas učitelje je taka ekskurzija nujno potrebna. Ni nam žal ne napora, ne časa, ne denarja. Ti dnevi se pri delu v šoli bogato obrestujejo.

3. STROKOVNE ŠOLE

so kmetijske, vrtnarske, tehnične, rudarske, obrtne, ročne, umetno-obrtno, trgovske, prometne, ženske poklicne, športne itd.

V te šole se vpisujejo tisti, ki razpolagajo z določeno poklicno predizobrazbo. Tako se razlikujejo te šole od poklicnih strokovnih šol, za katere ni potrebna strokovna predizobrazba.

Pogoji za sprejem so dovršena obvezna šolska obveznost in pripravljani tečaj (večerni tečaj) s strokovnim ozir. pomočnim izpitom in večletno strokovno ali pomočniško delo. Povečini se zahteva tudi sprejemni izpit. Take šole so:

a) *Mojstrske šole za umetno obrt* z oddelki za pleskarje, mizarje, arhitekto za notranje prostore — opremo, uporabne grafike in knjižne obrti, za izložbene aranžerje, za tkanje in vezenje, strokovno tkanje in drugo.

Šola traja 6 semestrov.

Najmanjša starost za redne študente je 17 let, za večerne in polnedevne pa 16 let. Prvi semester je preizkusno pripravljani semester. Ako potrdi študent izredne strokovne sposobnosti, se računa ta semester kot strokovni semester.

b) *Strokovne šole za industrijo (večerne strokovne šole)*. Cilj te šole je strokovno tehnično izobrazbo obratovodij in tehnikov strojnih, kovinskih in električnih obratov.

Za vpis se zahteva absolutna šolska obveznost in spričevalo o uspešno opravljenih tečajih.

Razen tega mora imeti spričevalo strokovnega delavca oziroma pomočnik izpit po zaključnem učenju in večletno pomočniško delo. Končno se zahteva še sprejemni izpit iz matematike, strokovnega risanja, fizike in kemije. Najmanjša starost 22 let.

Šola traja 8 semestrov, od tega 4 semestri osnovnih predmetov in 4 semestri učnih predmetov za obratovodje in obrtne tehnike. Ob zaključku šolanja opravljajo študenti državni zaključni izpit.

c) *Upravno-občinske in hraniliške šole*.

Šola posreduje osnovno strokovno izobrazbo uradnikom in nameščencem srednjih in višjih upravni in hranilnih služb, vključno hranilnic.

Pouk je razdeljen na dva tečaja. Za srednjo upravno in blagajniško službo se zahteva zaključna ljudskoškolska izobrazba. Isto se zahteva tudi za hranilno službo.

d) *Strokovne šole gospodarstev in karitativnih družb*.

1. *Vrtnarske šole in gospodarstvo posredovalna mesta*. Vrtnarska šola je strokovna šola za vrtnarje. Pogoji za sprejem: uspešno dovršena ljudska šola in spričevalo dvoletne prakse. Najmanjša starost 16 let, najvišja pa 45 let. Šola traja 2 polletji, od sredine oktobra do sredine marca, pri 30 tedenskih urah.

2. *Seminar za dobrotvorno delo in otroško nego*. Cilj te šole je izobrazba državnih priznanih moških dobrotvornih, otroških in domačih vzgoji-

teljev, domačih in obratnih skrbnikov, poklicnih in vzgojiteljskih svetovalcev i. dr.

Pogoji za sprejem: zrelost; spričevalo višje srednje so e. Šola traja 4 leta (pri skoraj 17—18 mesecih pouka, ostali čas je praktično delo) pri okrog 30 tedenskih urah.

4. *Nadaljevalna poklicna strokovna izobrazba*. To je splošna poklicna nadaljevalna izobrazba, katere cilj je poglobitev strokovnega znanja.

Vrši se v javnih poklicnih šolah ali tako imenovanih prostovoljnih večernih tečajih. Lahko jo organizirajo tudi posamezne organizacije, združenja, družbe.

a) *Prostovoljni večerni tečaji obrtnikov*.

b) *Prostovoljne večerne strokovne šole za industrijo*.

c) *Prostovoljne večerne trgovske in višje trgovske šole*.

d) *Šole sindikatov in drugih delavskih združenj*. To so večerne šole, ki jih organizirajo posamezna delavska združenja oziroma organizacije ali podjetja. Take so n. pr. šole DAG (Deutsche Angestellten Gewerkschaft).

e) *Prodajna šola združenja trgovcev, bank in zavarovalnic*.

f) *Šola gospodarskih združenj*.

1. *Mojstrski pripravljani tečaji obrtnih zbornic*.

2. *Delavski kolektivni šole za zunanjo trgovino in tečajih industrijske in trgovinske zbornice*.

Beseda prvih slušateljev Defektologije na VPS

Oglasi se moramo in povedati nekaj o sebi in o našem delu vsem tistim, ki bi morda že drugo leto bili pripravljani pomnožiti naše vrste.

Velike so potrebe po učiteljih in vzgojiteljih defektologij. Mnogo piševo ne defektivnih in vzgojno zanemarjenih otrok je še prepuščenih samih sebi.

V svojem mnogokrat nezdravem okolju postajajo iz dneva v dan slabši, ali pa jih odmišljajo uporabljajo za najtežja dela, ki zdalci presegajo njihove moči. Celu učitelj je največkrat v takem primeru brez moči, ali kar je še slabše, celo sam čuti nek pridošen odpor do takega otroka. Zakaj bi mučili takega otroka v normalni šoli? Zakaj naj bi se učitelji jezili, da jim ti učenci samo kvarijo učni uspeh? Zakaj družba ne bi posušila vsega, da te otroke pripravimo do teča, da bodo postal njeni, da bodo s svojim skromnim delom vsaj nekaj prispevali k skupnosti ali pa vsaj koristili sebi.

Vedno bolj čutimo, kako velika je potreba po posebnem vganjanju, toda kljub vsem velikim potrebam naledimo na ogromne težave. Prvic nimamo dovolj ustanov. Vendar je to manjši problem v primerj s karim dvoskomi vprašanji. Vsak se boji delati na tem področju. Čudimo se temu, da nas inteligentni ljudje (celo pedagogi) sprašujejo: »Kako to, da si šla ravno na defektologijo?« Dokler bo večina naših prosvetnih delavcev imelo neactiven odnos do teh vprašan, ne bomo nikdar dosegli. Dva tisoč je otrok, ki bi jih morali vzgajati v posebnih ustanovah, vzgoji-

5. Šola za izobrazbo odraslih. Razen splošnih kulturnih ustanov, ki služijo izobrazbi odraslih (ljudske knjižnice, gledališče, muzeji, radio, film) obstajajo še posebne šolske ustanove za izobrazbo odraslih. To so ljudske visoke šole (ali ljudske univerze), večerne gimnazije, prostovoljni večerni tečaji za ženske poklice.

Posebne šole so jezikovne šole raznih metod (Berlitz, Schmitz, Dolmetsch i. dr.), trg. privatne šole (trgovske šole, šole za tuje jezike, privatne šole za stenografijo in strojeplis), obrtne privatne šole (modne šole, šole za krojenje, farmacevtske šole i. dr.).

Résumé:

1. Nemško strokovno šolstvo je specifična oblika strokovnega šolstva, ki se je oblikovalo v glavnem v času pred in med obema svetovnim vojnoma. Prevzelo je sicer nekatere oblike modernega šolstva, vendar pa je v ideološko političnem smislu ostalo konzervativno.

2. Po tem sistemu se splošna izobrazba dopoljuje s strokovno poklicno v cilju specializacije in poglobitve strokovnega znanja. V tem pogledu je ta sistem prilagojen potrebam množične industrije in gospodarstva sploh.

3. Šola ni zgolj za mladino, temveč za vse in za celo življenjsko dobo.

4. V znanstvenem smislu je specializirano glede na poklice

teljev za te ustanove pa je na defektološki skupini na VPS samo devet!

Ne bom rekla, da ne vidimo težav, ki so pred nami, da ne vidimo trdega dela. Toda če človek hoče delati, bo našel tvega povsod dovolj, le volje je treba in ljubezni, potem pa te žava niso nepremagljive.

Veselo in vedro razpoloženje vlada v naši skupini. Pomagamo si, skupaj študiramo, zato tudi uspeh ne izostane. Dobro povezavo imamo s pedagogi, ki nam ob vsakem času radi svetujejo in nam pomagajo.

Večkrat pa razmišljamo, kakšni bodo tovarši in koliko jih bo, ki se nam bodo jeseni pridružili. Ali ne bo prostor premajhen? Razmiselite malo in če čutilite v sebi klic, pridite. Mi vas bomo radi sprejeli v svoje vrste.

Z. M.

Alli dovolj izkoriščamo razstavne zbirke v muzejih?

(Nadaljevanje s 1. strani)

v prirodi. Res je, da nimamo na razpolago priročnika, ki bi opozarjal na posamezne zbirke in predmete v muzejih in na spomenike širom po domovini, zato pa je mogoče sestaviti tak pregled za šolski okoliš skupaj z muzealci. Na temelju takega seznama bi razporedili poučne izlete za vse leto in v naprej dobro pripravili tudi mladino, ki so ji ti izleti namenjeni.

Da bo to smotno izvršeno, pa bi bilo koristno, ako bi Združenje profesorjev in učiteljev skupaj z Društvom muzealcev in konservatorjev sestavilo komisijo, ki bi pripravila načrt za tesnejše sodelovanje muzejev in šol.

Ostanek France

Preglednica učnih uspehov

v nekaterih predmetih za I. polletje šolskega leta 1953/54 na gimnazijah.

Podatki veljajo za 54 samostojnih nižjih gimnazij (od 167)

Razred	Število učencev	neuspehih dijakov v posameznih predmetih v odstotkih										
		sl	sh	tuji jezik	zg	ze	ma	pr	fi-ke	ri-pe	te	vzg
I.	4731	23,4	12,1	27,1	20,4	18,2	22,1	17,1	—	—	—	8,7
II.	3120	20,2	8,9	24,5	21,1	17,6	24,1	15,4	—	—	—	5,4
III.	1949	15,2	7,9	18,7	12,3	9,7	19,3	8,5	24,2	—	—	4,6
IV.	1144	8,2	5,2	15,7	5,9	6,2	18,1	—	17,6	—	—	3,4
Skupaj	10944	19,7	9,7	23,7	17,8	15,3	22,6	13,3	21,7	—	—	6,5

Podatki veljajo za 29 popolnih splošno izobraževalnih gimnazij (od 32)

Razred	Število učencev	neuspehih dijakov v višji in nižji gimnaziji v odstotkih										
		sl	sh	živi tuji jeziki	la	zg	ze	ma	priradoslovni pr.	ri-pe	te	vzg
I. - IV.	12576	18,9	11,1	26,1	—	14,7	14,1	23,3	17,6	—	—	7,7
V. - VIII.	5870	7,9	—	13,4	15,6	4,5	3,9	20,8	12,6	—	—	pred vzg 0,6
Skupaj	18446	15,4	11,1	22,1	15,6	11,5	10,8	22,5	16,1	—	—	—

Podatki veljajo za 2 klasični gimnaziji (od 2)

Razred	Število učencev	neuspehih dijakov v nižji in višji gimnaziji v odstotkih											
		sl	sh	živi tuji jeziki	la	gr	zg	ze	ma	priradosl. predm.	ri-pe	te	vzg
I. - IV.	836	1,1	0,1	5,1	12,7	6,4	3,1	1,1	6,9	—	—	5,3	0,5
V. - VIII.	405	0,2	—	3,2	6,1	5,1	1,4	0,9	5,1	—	—	4,9	pred vzg 0,7
Skupaj	1241	0,8	0,1	3,7	10,6	5,5	2,5	1,0	6,3	—	—	5,2	0,6

O prosvetnih inšpektorjih

Nadzorstvo nad šolami in ostalimi prosvetnimi ustanovami, kakršno imamo danes, ni nov organ prosvetne oblasti, marveč izhaja že iz časov, ko je šolstvo v zvezi z državo državna uprava. Mi smo ga v novi obliki prevzeli od predaprilske Jugoslavije, ta pa od bivše avstro-ogrske monarhije. Njegova vloga je bila skoznizsko političnega značaja, bodisi, da je nekdo služilo germanizaciji nemških narodov, bodisi da je bilo versko-propagandno, saj je bilo šolstvo v dobi konkordata v rokah cerkvene hierarhije. Tudi v bivši Jugoslaviji je bil šolski nadzornik več ali manj politični ekspert vsakokratnega političnega režima, zato so se z njim vred menjali tudi šolski nadzorniki. V strokovnem pogledu je bila naloga nadzorništva služba bdenja nad izpolnjevanjem šolskih zakonov in uredb in šele v drugi vrsti zasledovanje pravilnosti pouka samega. Pedagoški in didaktično se je nadzorništvo služba izpopolnjevala vzporedno z napredkom pedagoške znanosti. Zato gre tudi tem šolskim nadzornikom nemala zasluga, da je šolstvo razmeroma hitro napredovalo in pri nas ni mnogo zaostajalo za šolstvom v naprednih državah.

Izбира kandidatov za šolske nadzornike nikoli ni bila lahka. Težko je bilo ustredi obema glavnima zahtevama: določeni politični usmerjenosti in strokovni sposobnosti. Upravna oblast se je pri podelitvi takega mesta ozirala v prvi vrsti na mnenje političnih ekspertov, v drugi vrsti šele na mnenje učiteljskih in profesorjskih vrst in njihovih organizacij. Kljub težavam, ki so pri tem nastajale, smo imeli v bivši Jugoslaviji med nadzorniki lepo število odličnih pedagogov, ki so usmerjali naše šolstvo k neprestanemu napredku. In ga vodili na dostojni višini ne glede na napake, ki so se pojavljale zaradi političnih razmer. Poleg svoje nadzorniške službe, ki so jo opravljali z ambiciozno vno, so se mnogi šolski nadzorniki udeleževali tudi literarno, bodisi kot dopisniki strokovnih revij, bodisi kot sestavljalci učbenikov ali kot pisci leposlovnih in pedagoških znanstvenih del. Njihov ugled je rasel z njihovim delom samim. Način in metoda nadzorovanja nista bila vezana na strogo določene predpise, zato sta se več ali manj razvijala po lastnem kriteriju. Njihova poročila in nadzorniški zapisniki ob koncu inspekcije so obsegali vso šolsko problematiko: stanje šolskih zgradb in šolskih vrst, šolsko opremo, administracijo, učno metodo, izvenšolsko delo in oceno učnega oseba.

V zadnjem desetletju pred drugo svetovno vojno se je pod vplivom znanstvenikov pedagogov pojavila težnja, naj bi se šolski nadzorniki preusmerili v pedagoške svetovalece, mentorje učnemu kadru, ki bi mu s študijem novih vzgojnih in metodnihih smeri z lastnimi izkušnjami, predavanji in vzornimi nastopi in z osebnim stikom med učiteljskim posredovalnim napredka pedagoška dognanja. Ko je tako stremiljenje že začelo dobivati konkretne oblike, ga je prekinila druga svetovna vojna.

Po osvoboditvi je bilo treba naše šolstvo zopet vzpostaviti, zaceliti med okupacijo prizadete rane in ga čimprej usposobiti za izvršitev velike nove socialistične družbe. Veliko pomankljivo učnega kadra je prizadelo tudi našo nadzorniško družbo. Le malo nadzornikov se je vrnilo na svoja službena mesta, mnogi so odšli v zaslužni pokoj in tako je nastala velika praznina. Treba je bilo poiskati novih. Medvojni prekinitev pedagoške tradicije, obremenjenosti s šolskim in izvenšolskim delom, netrudnega stanovanjske prilike, pomankljive strokovne literature, intenzivne ideološki študij znanstvenega socializma; vse to je na marsikoga vplivalo, da je ponudeno mesto odklonil. Prometne in materialne težave, neugodno zdravstveno stanje, nesorazmerje med moškim in ženskim učiteljskim kadrom ter večina mlad učiteljski naraščaj onemogoča polnoštevilno zasedbo nadzorniških mest. Napačno bi bilo trditi, da naše učiteljice ne bi bile sposobne nadzorniške službe, saj imamo na upraviteljskih mestih veliko število vrhnih upraviteljic, ki vodijo učiteljske zbornice in vzgajajo našo mladino v zdravem socialističnem duhu ter v svojem delu in strokovni izobrazbi nikakor ne zaostajajo za moškimi tovariši, vendar se zaradi fizičnih napov, ki jih terjata taka služba, zanjo ne navdušujejo. Naša prosvetna oblast se ne bori samo z materialnimi težavami, ki ovirajo razvoj, kakor je s pomankljive učnega kadra, marveč tudi z izbiranjem in postavljanje sposobnih in po-

štvalnih vodilnih kadrov v prosvetni službi. Med te pa v prvi vrsti spadajo tudi šolski inšpektorji. Zaradi občutnega pomanjkanja teh si prosvetna oblast pomaga z rajonskimi pregledniki šol in s pomožnimi inšpektorji. Le-ti so s svojim delom na matičnem zavodu zelo obremenjeni, zato se ne morejo posvetiti funkciji s tako prizadevanje, kakor jo ta posel zahteva in kakor bi to želeli sami. Naglica je nezbežno spremljevalka pri njihovih pregledih in nadzorovanjih, da ne govorimo o drugih pojavih, kakor so n. pr. pomankljiva orientacija v načinu vzgojnega dela na posameznih ustanovah, prerahel stik z učiteljskimi zbori in smotno proučevanje pozitivnih in negativnih pojavov na posameznih šolah, pomanjkanje časa za študij pedagoških problemov itd.

Inšpekcija na šoli vzbuja neko svojevrsno in neprijetno »presenečenje« za oba činitelja: inšpektorja kot vršilca dolžnosti in osebo, ki je nadzorovana. Živčna napetost prizadetega učitelja se redkokdaj poleže že med učno uro. Pazljivo oči učencev ujamejo vsak dražljaj, zato se ne vedejo naravno, kakor pri običajnem pouku. Iz tega sledi ali ugoden vtis ali neugoden »poraz«. Zadržati take psihološke situacije so se znanstveni pedagogi kot psihologi prizadevali »neljube« inspekcije spreminiti v prijetne. Imisili so si naziv »pedagoški svetovalec«. Do neke meje se jim je to že posrečilo. Mnogo razprav v našem strokovnem tisku je povzročilo, da so predvojni šolski nadzorniki opravljali svetovalče vesele v dokaj sproščenih obliki. Pred začetom rednega pouka v notem šolskem letu so okrajni šolski nadzorniki prirejali uradne konference, kjer so podajali vsa potrebna navodila. Zapisnike je učiteljsko ponovno proučevalo, hotelo upoštevati njihove smernice. Inšpekcije so se spremenile v obisk šole in posameznih oddelkov. Prijazen nadzornikov nastop in njegov živahen razgovor z učenci je razbil razred. Ob slovesu je še kratko pohvalil učence in učitelja in dal vzpodbudo za nadaljnje uspešno delo. Pred svetovalčevim odhodom so bile na konferenci izražene dobre in pomankljive lastnosti pouka samega in zopet poudarjena nove smernice. Ocenjevalni listi so prinesli podrobno analizo vsega razrednega, šolskega in izvenšolskega učiteljevega udeleževanja.

Pedagoški svetovalec je bil hkrati tudi posredovalec novih metodnihih smeri, ki jih je znal vneto zagovarjati in propagirati. Postal je utrjevalec sodobne pedagoške znanosti. V večini primerov je bil priljubljen in je kot tak rad zahajal na učiteljske zborovanja, čeprav zanj niso bila obvezna. In danes? Delo šolskega inšpektorja se je v marsičem spremenilo. Zaradi preobremenjenosti z nadzorniškimi in drugim delom, zaradi visokih materialnih izdatkov, zaradi pomankljive urejenega polonija se z muko podaja na pot do šole in zopet utrjen vrača. Njegove inspekcije ne prinašajo topline in vedrega obratnega. Bežno ugotavlja učne uspehe ter bega od razreda do razreda, od učitelja do učitelja. S kratkim zapisnikom je zapečateno njegovo delo na šoli. V dobi današnje svobodne metode se ne spušta v načelna vprašanja, saj jih niti ne utegne proučevati. Zato opozarja na na najtežje napake. Novih progressivnih smernic ne more prenašati in jih utrjevati. Mnogogrede se pogleda učiteljeve pisemne priprave, na srednjih in strokovnih šolah so pa še samostroke in večina manjnapisna. Zato so ugotovitev srednješolskih inšpektorjev le splošne, v kolikor niso natančneje podane med razgovorom z nadzorovanim profesorjem in predmetnim učiteljem.

In vendar! Ali danes res ni malo nikakih določenih metodnihih načel, ki bi nas kakor rdeča nit vodila skozi labirint svobodnih metod? Ali si moramo danes manj prizadevanj pri svojem poklicnem delu kakor nekoč? Mar danes ne pišemo priprav? Ali ne stremimo za boljšimi učnimi uspehi? Vsekakor. Le tako različni in »porazni« procenti učnih uspehov nas večkrat silijo k razmišljanju o vzrokih, zlasti tedaj, če jih časopisi podkrepajo z našim prešibkim prizadevanjem, da bi učenci osvojili predelano učno gradivo. Očitano nam tudi, da nima no enotnega kriterija pri ocenjevanju. Kako naj ta kriterij izravnamo? Na poedinih šolah se to lahko izvede, kaj pa v okrajnih, mestnem ali celo republikanskem merilu? Tu potrebujemo posredovalca, ki ima vpogled v različnost našega dela. Tak posredovalec so lahko strokovne organizacije, komisije, naš tisk. Poleg vsega tega bi v tem

ozirom ustrezali naši pedagoški svetovalci, šolski inšpektorji. Za tako medsebojno izravnavanje omenjenega kriterija so potrebni še nekateri pogoji. Predvsem moramo pri se tako svobodni metodi najti tista skupna, znanstveno dognana in pri vsakem pouku neizbežna metodniha načela, ki jih moramo upoštevati, če hočemo dooseči neke enotne uspehe. Res je, da je ta enotnost izražena v enotnih učnih načrtih, po katerih se vsi ravnamo. In vendar so uspehi tako različni. O talentiranosti in netalentiranosti učencev ne moremo govoriti. Povsod sta oboji. Gre torej za nekaj drugega. Gre za tista metodniha načela, ki bi naj bila za vse enaka in skupna in brez katerih je učni, tisti enotni uspeh nemogoč.

Če bi šolski inšpektor ugotavljal, da li smo pri pouku upoštevati znanstveno dognane in neoporečne stopnje: (G. Silih: Sod. ped. 1—2 1953). 1. stopnja priprave ali uvajanja; 2. stopnja pridobivanja novega učiva; 3. stopnja umevanja, posploševanja, poglobljanja; 4. stopnja povzemanja, uvrščanja, urejanja; in 5. stopnja uporabljanja in trajanja, bi se lahko primerilo, da bi inšpektor vprašal učitelja: »Pri kateri stopnji ste?«, kar je učiteljstvo že davno zavrnilo. In vendar si uspešnega pouka brez takega poka učne ure ne moremo predstavljati. Do tega so pedagoško znanost privedle stoletne izkušnje. Niti ne trdim, da se tega ne držimo. Vprašanje pa je, če smo pri izvajanju teh načel dovolj dosledni in vztrajni.

Upoštevajoč metodnihih potek učne ure mi nehotno uide misel še na nekaj drugega. Isti avtor prof. Silih je na kongresu pedagoških delavcev na Bledu (2. zvezek Ped. tiska) ugotovil sledeče značilnosti kvalitativnega pouka. »Kvalitativni pouk se torej gradi na naslednjih kvalitetah: na kvalitativni vsebini ali na kulturni kvaliteti pouka, na kvaliteti poučevanja ali na kvaliteti metode, na kvaliteti učiteljeve polne prisotnosti in koncentracije pri pouku, na kvaliteti učenceve polne zaposlenosti in koncentracije pri pouku, na kvaliteti osebne in delovne sproščenosti učiteljev in učencev, na kvaliteti izobrazbene plodnosti, na kvaliteti upoštevovanja, razvijanja in razširjanja interesov učencev, na kvaliteti razvijanja učenceve zavesti, na kvaliteti resne in dosledne zahtevnosti učitelja, na kvaliteti oblikovanja učencevega značaja in na kvaliteti oblikovanja svetovnega nazora ali na kvaliteti graditve socialistične osebnosti.«

Josip Kotnik

Za večjo razglednost prosvetnega kadra na podeželju

Zaradi slabih prometnih zvez in pomanjkanja časa je podeželsko učiteljsko mnogokrat prikrajšano tako v kulturnem izživljanju kot v izobraževanju. Prenekateri mladi učitelj kmalu spozna, da mu je znanje, ki si sto, da bi se stalno večilo. Pri tem mislim predvsem na pedagoško. Edino strokovno glasilo, ki je na šoli, je Sodobna pedagoška Veliko več vzgojnih publikacij imajo bratje Hrvatji. Če

Kaj pa najmlajši?

»Sodobna šola naj ima prostor za strokovni pouk, knjžnico, čitalnico, šol. kuhinjo itd. — kje pa je ostal prostor za predšolske otroke? Ali se naj naš najmlajši, za katere naša socialistična družba skrbi in jih skuša zafeti čim več, še vedno odlikanjmo zaposlenim materam ali materam, ki žele svojemu predšolsku dobre, kolektivne vzgoje, sprejem otrok v vrtec?«

Naši večji industrijski kraji kakor tudi mesta so še vedno brez zadostnega števila vrtcev. Z Komenskega je predšolsko vzgojo imenoval prvo stopnico v sistemu vzgoje. In vendar — na razstavi »Od stare k novi šole ni bilo niti načrta niti govora o najinosti primernih prostorov za vzgojo predšolskega otroka.

Arhitekt Roth iz Zürichja je v svojem predavanju v Ljubljani rekel, da o vrtcih ne bo posebej govoril — pokazal pa je nekaj slik oz. načrtov šol iz Švice, skandinavske dežel, Anglije, Amerike, kjer smo videli prostore in igrišča za predšolske otroke v sklopu celotne šolske zgradbe.

Ne pozabimo nikoli, da je predšolska vzgoja temelj nadaljnje graditve otrokovih duševnih sposobnosti in ročnih spretnosti. Škrb za vzgojo naših najmlajših je in mora biti prvenstvena naloga naše socialistične družbe. Naglic

Z ugotavljanjem učiteljevega razrednega dela in pouka določenega predmeta pa inšpektorjeva naloga še ni izvršena. Sedaj pride na vrsto že omenjeni kriterij ocenjevanja. Z nekaj poskusi na vseh šolah njegovega področja je kaj lahko ugotoviti in merilo za vse nadzorovalni okoliš. Po dobljenih izkušnjah in ugotovitvah je lahko ugotoviti tudi neko določeno normo za pravilno in pravično ocenjevanje v znanju učencev. Na sestankih vseh inšpektorjev se daje take norme določiti in jih izvajati v praksi. Le tako bo mogoče doseči enoten kriterij za vse okraj in za vso republiko in obratno po republikem merilu doseženih norm je lahko potem zahtevati od vsakega učitelja, da se jim čimbolj približa. Ze slišim ugovore: šola vendar ni industrija. Res je, toda zakaj bi nekatere šole postavljale previsoke, druge pa prenizke zahteve pri šolskem delu? Le tako bo možno dognati smotrnost za količino pridobljenega znanja. Se več: kategorizirana bo tudi prizadevanost posameznega učitelja ob upoštevvanju delovnih pogojev, pri katerih zopet stremimo za tem, da se čimprej izenačijo.

Ko ugotavlja nadzorni organ vse našteje okoliščini, se mu je treba ozreti še po zgradbi sami, številu učencev in po učilih, s katerimi šola razpolaga. Stremeti mora za tem, da bo vsaka šola založena z vsaj nekaj ložljivimi pripomočki in postavljena na tako materialno osnovno, da bo šola sodobno opremljena. Njegov interes bo segel še dalje. Ugotovil bo, kakšno je prizadevanje šolskega odbora in prosvetne oblasti, v čem in kako je šola prizadeta ali zastopljena.

Nič manj važna je učiteljeva osebnost, ki se zrcali v šoli in izven nje. Kakšni so učiteljevi delovni pogoji, njegova izobrazba in kakor ter s kakšnimi sredstvi napreduje. Ne gre samo za to, da ima šola čim boljše opremo, marveč tudi za to, kako jo smotno uporablja. Učiteljeva osebnost se kaže na vsakem koraku. Priznanje ni v tem, če se učitelj izčrpa v neštetihih funkcijah, sejah, sestankih in raznih vajah za kulturno in prosvetno dejavnost, marveč kako vse to organizira in uspešno vodi. Ob natančnem poznavanju vseh prilik bo inšpektorju lahko dajati dobre nasvete. Pri izbiri kandidatov za upraviteljska mesta bo inšpektor pri takem nadzorovanju lahko dajal prosvetni oblasti utemeljene predloge. Upraviteljska mesta naj bi bila primerno stimulirana in v določenih mejah stalna. Iz kadra najboljših vzgojiteljev naj se potem izbirajo kandidati za šolske inšpektorje. (Nad. prih.)

Honorarna zaposlitev prosvetnih delavcev

Kakor znano, je bila pristojnost za izdajanje predpisov o plačevanju honorarnega pouka v šolah prenešana z zveznega na republiške izvršne svete. Ker so doslej veljavni predpisi iz leta 1951 (poročni revizije, je sekretariat Sveta za prosveto in kulturo LRS že pripravil osnutek za novi predpis. Ta osnutek bo sedaj predložen v odboreti izvršnemu svetu LRS. Kolikor smo mogli ugotoviti, se v nobeni bistveni stvari ne oddaljuje od predloženega, ki so jih dali republiški odbori združenj prosvetnih delavcev.

Medtem pa je v 2. številki letošnjih »Objav« Sveta za prosveto in kulturo bilo objavljeno tudi opozorilo gosposkarskega oddelka tega sveta, da je treba v smislu 42. člena uredbe o dohodnini plačevati dohodnino tudi od vseh honorarjev za prekomerno delo na šolah. Opozarjamo vse družtvene funkcionarje, da je tako tolmačenje samovoljno. Zadeva v času, ko smo morali oddati to opozorilo v tisk, še ni bila dognana, smo pa mnenja, da prosvetnim delavcem ne bo treba odvajati 15 odstotkov iz tega naslova.

Razgovor z dopisniki

IKa — Članek »Za zboljšanje učnih uspehov v šolah Ljubljanskega okraja« ne prinaša nobenega novega prijema. Tudi ugotovitve povsega so presrečne, da bi zaslužile objavo.

S. I. — Sodobna pedagoška nam je odstopila Vas članek »Vzgoja dijaškega doma z okolico«. Zaradi dolžine članka imamo še pomisleke glede objave.

C. A. — Vsaka mati je že po zakonodaji zaščitena. Da ta zaščita dejansko obstaja, dokazuje vsakodnevna praksa. Na Vase vprašanje pa bom lahko odgovoril šele tedaj, kadar boste konkretno navedli, zakaj gre za čemu anonimno?

Alli ste že naročili na družinsko revijo Prešernove družbe Obzornik

Revija bo izhajala desetkrat na leto. V vsaki drugi številki bo priložena večbarvna reprodukcija umetniške slike ali grafike. Vključ visokim stroškom (nad 1200 din) je naročnina je 500 din (za člane Prešernove družbe 450 dinarjev). Tako nizko naročnino so omogočili delovni kolektivi, zdruge, ustanove in drugi s svojim prispevi. Zato naj ne bo zlasti delavske in kmečke hiša, v katero ne bi redno prihajala družinska revija Prešernove družbe Obzornik.

Naročila pošiljajte na Upravo revije »Obzornik«, Ljubljana Ulica Tonea Tomšiča 9, naročnina pa na tekoči račun pri NB št. 60-T-352.

Prešernova družba

Računica za vajske šole

Državna založba Slovence je razpisala natečaj za razne šolske knjige, med njimi tudi za računico za vajske šole. Res je treba pozdraviti namero, da Drž. založba vendar enkrat pristopi k izdajanju usbenikov za vajske šole, ki doslej nimajo niti ene primerne knjige za strokovne učne premete. V redu je torej, da mislijo na vajske šole, nikakor pa ne razumemo, da je bil razpis najprej natečaj za računico, torej za učbenik, ki ga vajence najmanj potrebuje ali pa, rekli bi, ki ga sploh ne potrebuje.

Računanje v 1. in 2. razredu je skoraj izključno le ponavljanje in utrjevanje učne snovi, katere se je vajence že pred vstopom v vajnsko šolo učil bodisi v višjih razredih osnovne šole, bodisi v nižji gimnaziji. Ta snov se nahaja v vsaki računici, ki jo uporabljajo na navedenih šolah, in ni nikake potrebe za izdajanje iste računice še za vajske šole.

V 3. razredu vajske šole se obravnava strokovno računstvo, pri katerem učenci izvršujejo praktične račune iz svojega bodočega poklica. Za ta razred bi morala računica imeti samo praktične računске naloge. To torej ne bi bila računica, ampak zbirka računskih primerov. Take zbirke imamo, niso se pa obnesle, ker so naloge pač le »konstruirane«, saj morajo veljati za vse številne poklice, ki jih združuje vajska šola. Praktične naloge mora strokovno razgledan predavatelj sam zbrati in izoblikovati iz vajencevega vsakdnevnega dela in iz njegovega delovnega izkustva, napraviti si mora zbirko nalog sam iz prakse in za prakso. Torej tudi za 3. razred ni treba posebne računice.

Pač pa se je pokazala potreba po metodični za računski pouk na vajnskih šolah. Dostil je takih predavateljev, ki še niso imeli poslā pedagogiko in zlasti ne z metodiko. Zanje bi imeli na taka knjizga velik pomen in bi pomagala postaviti računski pouk na teh šolah na zdravo podlago.

Tako bi se tudi izboljšal učni uspeh vajencev v računstvu. Namesto računic za vajske šole nam daje rabe metodnihi priročnik za sodobni računski pouk.

Predavatelj računstva na vajnski šoli

Kdo bo odgovoril mlademu učitelju?

Menim, da je bilo o novem učnem načrtu vse premalo diskusije v tisku. Nanem mojega pisanja ni odgovarjati na probleme, ki so se pojavili v zvezi z njim, ker imam za seboj krajši in tri leta službovanja, temveč bi rad slišal mnenja naših praktikov — strokovnjakov. Priznati moram, da sem v hudi zadržki, kako vdihniti življenje novemu načrtu. Tveganje je, da se sredi tega pojavijo novi učni načrti, in to bistveno nov načrt, ki je že zopet samo eksperiment.

Na nedavni konferenci upraviteljev novomeškega okraja v Smihelu je tov. Nečimer med drugim tudi rekel, da se učni načrt spreminja, kakor se tudi življenje spreminja. Trditev je zelo posrečena in jš človek prvi hip nima kaj očitati, ali ko jo

človek pregnete, se mu upre. Življenje se ne spreminja tako hitro in tako preprosto. Vsi vemo, da se mnogo novih oblik ni obneslo, zato jih ni narekovalo življenje, temveč kriza. Spreminjanje življenja je stvar časa in hudih procesov. Zato ne smemo vsaki novi obliki prilagajati tudi učni načrt, ker bi naše šolstvo s tem prišlo v še večje krize.

Novi učni načrt dopušta mnogo samostojnosti. To samostojnost tudi mnogi zelo hvalljo. Rad bi vedel čemu. Načrti, ki dopušta samostojnost, ni načrti! Imeti načrt in delati po svojem, se mi zdil podirati. Kako naj bo mlad učitelj samostojen? Kakšen bo ob koncu leta duševni profil učenca? Na vse to bi rad dobil odgovor. Zdravko Slamnik

Prispevek za spominski album žrtve fašističnega nasilja

Taufar Veno

(Rojen 15. sept. 1905 v Kresnicah pri Litiji, umrl kot žrtve okupatorja 28. oktobra 1943 v Gabrovki pri Litiji)

Združeni učiteljev in profesorjev Jugoslavije pripravljata poseben album, v katerem bodo objavljene podatki o žrtvah, ki so jih dali slovenski prosvetni delavci za našo svobodo.

Med svetlimi liki učiteljskega stanu je bil tudi pok. šolski upravitelj Venceslav Taufar, nazvan v prijateljski družbi Veno. Prav je, da pride tudi njegovo ime v album, ki bo prikazal naše žrtve.

Veno Taufar se je rodil v uborni železniški čuvajnici št. 607, ki je med železniškim predorom pri Pogankini in železniški postajo Kresnice pri Litiji. Njegov oče France je s skromnimi dohodki preživljal številno družino. Oče je stopil leta 1912 v pokoj in se je preselil v Gradec pri Litiji, da bi Venu, svojemu najmlajšemu otroku, ki ga je namenil za šolo, skrajšal pot do učilnice.

Veno je obiskoval osnovno šolo v Litiji, ker pa tedaj v tem kraju še ni bilo vaje organizirane šole, je moral dnevno z vlakom v Ljubljano, najprej v meščansko šolo, zatem pa še na učiteljsko. Veno je namreč užubil učiteljski poklic, saj je bil ves prežet ljubezni do mladine.

Vsake počitnice je stopil na delo k zidarjem, da si je tako nabral nekaj drobiča za knjige in zvezke. Za domače in njegove prijatelje, pa se veča tudi za Veno, je bil velik prizadelec, ko je postal učitelj in s tem razbremenil očeta, kronskega upokojenca.

Veno je bil postavljen za učitelja na litijsko osnovno šolo, kjer je razvil vse sposobnosti dobrega pedagoškega in društvenega organizatorja. Po naravi skromen in pošten ter vnet za vse lepo, je bil v Sokolskem društvu, ki se je v tistih časih borilo proti klerikalnemu podjarmljenju, eden od najbolj namernih delavcev. Bil je vadelnik in med prvoborci za gibanja in odreda ter so še danes politični aktivisti.

Veno Taufar je bil vzgled naprednega delavca in da je bila Litija v predvojnem času neprijeten kraj na zemljevidu klerikalnega režima, je treba pripisati tudi Venu Taufarju. Prav zato je tedanj našina JRZ poslala v Litijo eno svojih najbolj namislih oseb, zloglasnega okraj

Strokovni izpiti učiteljev

V času od 5. do 11. marca 1954 se pred izpitno komisijo za strokovne učiteljske izpite v Ljubljani uspešno opravili strokovni izpiti sledeči učiteljski pripravniki:

Zavolavšek-Keršič Ljuba, Trbovljet Podbregar Danijela, Mlinar, Trbovljet Krasnik Radivoj, Vitanje, Celje-Okolica; Zupančič Jože, Cerklje ob Krki; Kriško, Roš Milenko, Leskovec, Krško; Janežičica, Vel. Trn, Krško; Možič Vera, Senožec, Postojna; Keglovčič Nada, Gabrovka, Ljubljana-Okolica; Čenič Ludvik, Smarje, Gorica.

Članstvu in društvenim blagajnikom

Od 1. marca t. l. imajo vsi prosvetni delavci povijšane plače, kar je upoštevati pri plačevanju članarine.

Pri plači 6.000 din se plača 30 din od 6.000 do 8.000 din se plača 50 din od 8.000 do 10.000 din se plača 80 din od 10.000 do 15.000 din se plača 100 din nad 15.000 din se plača . . . 150 din

Prosimo blagajnike, da redno pošiljajo obračunano porabo znamic in da mesečno odvajajo članarino po odstotkih, kot so določeni, t. j. 55% na RO in 5% na okrajni ali krajevni svet ZSS.

Jože Zupančič